

Problémák, tervek a Törökbálinti kollégiumban

A vizsgaidőszakban viszonylag csendes törökbálinti kollégium a múlt hét elején újra népes és az átlagosnál hangosabb lett, hiszen megkezdődött a második félév.

Az első vizsgaidőszakon túl esve, azt hiszem, már sokkal inkább egyetemistának érezzük magunkat, mint eddig. A törökbálinti kollégium munkája ezen túlmenően sok új vonással bővül a második félévben. Ahogy Halász Géza, a kollégium igazgatója elmondta, egyik legfontosabb cél, idén sokkal több lehetőséget biztosítani a kollégiumi munkára, igazi koleszéletre. Tény, hogy az előző félévben — bár volt néhány jól sikerült program — nem alakult ki élénk kollégiumi élet. Ebben úgy érzem, szerepet játszott a nagy távolság. Elég sokan inkább a könyvtárban tanulnak, sőt, van amit csak ott lehet, vagy késő délutánig órák voltak, és általában csak este értek ki a kollégiumba. A kollégiumnak azonban szinte egyetlen hátránya, hogy messze van az egyetemtől. Jól felszerelt, emellett a házban belüli konzultációs lehetőségek, amelyeket az első félévben valóban kihasználtunk, a tanulásban is előnyöket biztosítanak.

Az összel beindult szakklubók működését azonban nem kísérték elég nagy érdeklődés. A három szakklubó közül legnépszerűbb számítástechnikai szakklubót is általában csak 10—12-en látogatják.

Most az első hetekben, zajlanak le a kollégiumban a kiscsi hivatalosabb jellegű programok. A múlt heti alapközfői gyűléseket döntöttük az ideiglenes és állandó kollégiumi tagságról, ekkor beszéltek meg, hogy a 2,51 alatti átlagot elérők közül kik maradhatnak továbbra is a kol-

légiumban, jellemzést készítettünk róluk, amely a végső döntésnél is alapul szolgál.

Ezen a héten csütörtökön — tehát, amikor azt az újságot kézhez kapjátok — lesz a törökbálinti kollégiumban a lakógyűlés.

Többek között fontos része lesz ennek az idei kollégiumi program megvitatása, elfogadása. Azért emelem ki éppen ezt, mert talán sikerült már most felkelteni a kedvet, érdeklődést iránta. Úgy érzem, a tervezett program — amelynek megvalósulása nagyrészt rajtunk, koleszosokon múlik — sokkal gazdagabb, mint az előző félévi.

A legnagyobb újdonság a filmklub lesz. Ezt tulajdonképpen az őszi mezőgazdasági munkának köszönhetjük, hiszen az ott keresett pénz egy részéből vehetett a kollégium filmvetítőt. Szeretnénk minél többféle témájú filmet megszerezni, a rajzfilmeket egészen a különböző ismeretterjesztő filmekig. Hogy valóban klub jellege legyen ezeknek a vetítéseknek, a komolyabb filmekhez előadókát is hívnánk, akik az adott témáról előzőben mondanának néhány érdekes dolgot. A tavalyi díscsók pótlására a filmklubok után vagy közben majd táncolni is lehet.

Március elején Erdélyi György színművész jön Törökbálintra irodalmi estet tartani. A tavalyi koleszosok szerint ez a műsor nagyon klassz sikerült, biztos, hogy idén is nemcsak az irodalomkedvelőknek, hanem mindenkinek nagy élményt fog nyújtani.

A KEN-ről már mi elsősök is rengeteget hallottunk év eleje óta. Ennek utolsó napján, május 1-én lint a törökbálinti kollégiumban is lesznek rendezvények.

Egyelőre még csak terv a kollégiumi napok megrendezése, amely szintén nagyobb tömegeket mozgathat meg kollégiumon belül és kívül.

A kész kollégiumi programot természetesen majd a lakógyűlés fogadja el, ahol bárki hozzáteheti ehhez a tervhez ötleteit, javaslatait. Mindenekelőtt azt szeretnénk elérni ebben a félévben, hogy a kollégium több legyen szálláshelynél, többet jelentsen egy meghatározott tanulmányi követelménynél.

Fodróczy Annamária

KISZ-bizottsági ülés

A KISZ-bizottságnak a február 3-i ülésén megtárgyalt napirendi pontok egyik legjelentősebb részét képezte az első évfolyam irányításáról készített írásbeli anyag megvitatása, kiegészítése. Az anyag kulcsfontosságú része — a vita egy része is ekörül forgott — a káderkiválasztás megfelelő biztosítása, a fizikai dolgozók gyerkeinek aktívabb bevonása a mozgalmi munkába, alap szervezeti, kari vezetőségekbe. Közeledik az értékelő taggyűlések, választások időszaka

— az erre való felkészülést már most célszerű elkezdeni. Az előkészületek a reszortképzések keretében kezdődnek majd február 26-án központi pol. képzési nap következik.

Döntés született az AIESEC gyakorlatra utazókról is. A szerencsés kiválasztottak" neve a KISZ-bizottsági hirdető-táblán olvasható.

Szó volt továbbá a nemzeti építőtáborokról, a kari vezetőségek összetételének kialakításáról.

Különös utóvizsga

E tanévben először tanítják a Lineáris algebra emelt szinten II. évfolyam iparszakon. Mivel ez még többé-kevésbé kísérleti jellegű, eddig is sok gond, probléma merült fel a félév és a vizsgák során. Az az eset azonban, amely e cikk megírására késztet, a tárgy jellegétől teljesen független, kizárólag az oktató dr. Lajos Sándor magatartásának következménye.

Január 25-én, tehát már az uvé időszakban öt hallgató ment hozzá, hogy letegye a vizsgát. Mivel ez még az első vizsgájuk volt, beszerezték a szükséges dékáni engedélyt is. Már az is különös — bár elő-

fordulhat —, hogy egyikük felkészülése sem érte el az elégséges szintet. Az ötből egynek ez már a 11. utóvizsgája, neki rektori engedélyt kellett kérnie. A félév befejezéséhez, csak a további négyet érintette a vizsgázató eljárása. Ő ugyanis január 31-ét jelölve vizsgaidőpontként, amikor hajlandó fogadni a hallgatókat. A hallgatók nem ismerték a vizsgaszabályzatot, ezért fogadták el az uvé időszakon túli időpontot. De ki is merne ellentmondani a vizsgázatónak, ha közli, hogy az uvé időszakban ő már nem vizsgázhat. Ezzel a vizsga a tanár úr és a hallgatók „magánügyévé” vált. Ok meg is jelentek hétfőn fél kilencre, az óráig ugyanis már nem jöttek meg a tanár. A tanár 10-kor érkezett, és azt mondta a hallgatóknak, akik már másfél órája izgulnak, hogy 1-kor vizsgázhat, majd elment. Fél 1-kor került elő újra, de 2-ig nem volt elérhető. Két órakor viszont ismét a szobájába ment, vette a kabátját és szó nélkül elment. Az elképedt és ekkor már igen ideges hallgatók a csodálkozástól levegőt sem kaptak. Két órakor tehát ott állt a négy hallgató a félév lezárásához szükséges vizsga nélkül. Másnap beiratkozás! Tehát a félévi tanulmányi eredményük egyes átlagának számít, a legmagasabb tandíjat kell fizetniük, pedig volt, aki 2-es vizsgával már ösztöndíjat is kaphatna! Egy lineáris algebra vizsga még normális körülmények között is nagy megterhelés, hát még akkor, ha ilyen kegyetlen játékokat űznek az idegeikkel!

Nem a tanár úron múltott, hogy mindezek a sötét következmények elmaradtak, hanem dr. Halmai Erzsébet és dr. Szép Jenő gyors beavatkozásán, akik elintézték; hogy a hallgatók, még délután levizsgálhassanak.

Utóvizsgákon időnként a táblánál izzadó hallgatók fölébe jut, a megjegyzés, hogy: Nem kell mindenkinek diplomát szerezni, anélkül is meg lehet élni.

De vajon kell-e annak oktatnia, aki úgy végzi munkáját, mintha ezzel kegyet gyakorolna?

Országos felsőoktatási ifjúsági parlament

Garamvölgyi Károly oktatási miniszterhelyettes beszédet mond (Horváth Gábor felvétele)

Január 28—29-én a Műszaki Egyetem központi épülete dísztermében került megrendezésre az Országos Felsőoktatási Ifjúsági Parlament. A kétnapos tanácskozáson részt vettek az egyetemek és főiskolák küldöttei, az Oktatási Minisztérium képviselőiben dr. Polinszky Károly miniszter, dr. Garamvölgyi Károly miniszterhelyettes, dr. Kordinez Mihály az MSZMP KB osztályvezetője, dr. Nagy Sándor a KISZ KB titkára, s más meghívott vendégek.

A plenáris ülés dr. Garamvölgyi Károly referátumával vette kezdetét, melyben a legutóbbi parlament óta eltelt időszak oktatáspolitikai, ifjúsáspolitikai határozatainak eredményeit, problémáit ismertette, elemezte a miniszterhelyettes.

Többek között szolt az oktatáskorszerűsítési tevékenység helyzetéről, az ifjúsáspolitikai határozatok végrehajtásáról, a diákság szociális helyzetéről, így a kollégiumokról, a menzákról, az ösztöndíjakról és még sok más, mindannyiunkat érintő kérdésekről.

Ezután dr. Nagy Sándor Referátuma hangzott el, amely az egyetemi-főiskolai ifjúsági parlamentek tapasztalatait összegezte, vitaindítóként.

A két beszámoló után az egyetemek és főiskolák küldötteinek hozzászólásai következtek. A felszólalásokban fontos helyet kaptak az oktató-nevelő munka kérdései.

A hozzászólásokat végig hallgatva képet kaphatunk a felsőoktatás egészének helyzetéről, általános gondjairól: a tantervi korszerűsítéssel nem tart lépést az oktatási és számonkérési módszer korszerűsítése; nem kellő ütemű az oktató-hallgató tényleges munkakapcsolatának kialakulása; nem megnyugtató a gyakorlati oktatás helyzete, nem megfelelő a szakmai gyakorlatok hatékonysága; sok intézményben az órarendek kedvezőtlen kialakítása miatt jelentős a hallgatók felesleges terhelése; továbbra is súlyos gondot okoz a hallgatók jegyzetekkel és tankönyvekkel való ellátottsága stb.

Több problémafelvetés és kérdés hangzott el a végzett szakemberek pályázat útján történő elhelyezkedésével kapcsolatban.

A felszólalásokban továbbá az egyetemi demokratizmus továbbfejlesztésének szükségességéről, a diákszociális ellátottságról, így az ösztöndíjrendszer továbbfejlesztéséről, a menzai ellátás helyzetéről, a kollégiumok színvonalbeli és ellátottságbeli különbségéről, az utazási kedvezmények bővítésének igényéről szóltak a küldöttek. Az oktatói, dolgozó ifjúsági parlamentek küldöttei a fiatal oktatók túlterheltségéről, a felsőoktatásban

dolgozók alacsony bérééről, az alacsony tudományos ösztöndíjakról, a lakásproblémákról beszéltek felszólalásaikban.

A parlamenten részt vettek a külföldön tanuló ösztöndíjasainak küldöttei is.

A vitában a felsőoktatás helyzetét értékelve felszólalt dr. Kordinez Mihály is.

A plenáris ülés után szekcióüléseken folytatódott a tanácskozás, ahol az OM illetékesi választottak több felmerült kérdésre.

A második napon a parlament plenáris üléssel folytatta munkáját, ahol a szekcióvezetők beszámoltak a szekciók tevékenységéről.

Az ifjúsági parlament dr. Garamvölgyi Károly zárszavával fejeződött be, melyben a miniszterhelyettes elégedetten nyilatkozott az egyetemi-főiskolai parlamentek komolyságáról, a parlamenti küldöttek felelősségteljes képviselői munkájáról.

Hasznosnak ítélte a kétnapos tanácskozást, s az OM nevében ígéretet tett a felvetett problémák mielőbbi orvoslására.

Kiemelte az egyetemi és főiskolai hallgatók aktivitásának, jobb munkájának szükségességét, e közös munkában való részvételünk jelentőségét.

Egyetemi parlamentünk tizenhárom küldöttet delegált az országos felsőoktatási ifjúsági parlamentre. Véleményünket egy plenáris és négy szekció felszólalásban fejtettük ki. Karaszke Judit hozzászólása, amely a lapban olvasható, kedvező visszhangot váltott ki.

A szekcióülés során végvári András, az SG vezetője szolt először. Beszolt az SG mozgalmi jellegének megőrzéséről, szolt fejlesztéséről. Arról, hogy

szükséges lenne országos felméréssel megmutatni, mi jellemzi a fizikai dolgozók gyerkeinek társadalmi mozgását, mi az egyes iskolaszintek, típusok szerepe ebben. Szükséges a rendelkezésre álló pénz észrevétlen felosztása — gondolva itt elsősorban a diáktanároknak számára juttatandó ma irreálisan magas — jutalomösszeg csökkentésére.

Szolt egy izgalmasabb, reálisabb jelentkezési rendszer megvalósításáról, a táborig felvételi dolgozatok iratásának szükségességéről. Végül arról, hogy a felvételi bizottság megalkodulásának előnyeit még jobban ki kellene használni.

Sipos Péter az oktató-nevelő munka helyzetéről szolt, az érdekeltség megmutatni. Aból a tényből indult ki, hogy az egyetem megújulásának motorja hagyományosan az egyetemi szintű vezetés és nem a tanszékek.

Igy a tanszékek nem elégséges mértékben kezdeményeznek tananyagfrásban, korszerűbb oktatási formák megteremtésében, ami többek között az-

(Folytatás a 4. oldalon)

Az első akadály után

Emlékeznék-e még a kedves olvasók az év elején bemutatott elsősökre? Nos, fél év után ismét összejöttünk és a tapasztalatokat tantárgyanként csoportosítva az alábbiakban összegezte Mihályi Géza és Csarnai József.

MATEMATIKA

A szétválasztás függvénytanra, és sima analízisre csak nagyjából mondható sikeresnek. Akik függvénytanra jártak, azok jóformán csak elméletet tanultak a példamegoldás így nehezebben megy, mint azoknak, akik az analízisre jártak. Jó volt viszont, hogy szóban vizsgázhattak, ezt a vizsgaformát kellemesebbnek ítélték az írásbelinél. A függvénytan 120-as létszámmal indult, körülbelül a fele maradt meg, s ez pont elegendő, mert úgy nagyjából kialakult a tervgazdasági szak jövődi tőzsgárdája.

SZÁMÍTÁSTECHNIKA

A sok vihart látott tárgy körül még mindig vita zajlik arról — még tanári körökben is —, hogy ez a blokkdiagrammos forma a legjobb módja-e az algoritmalizációs készség elsajátításának. Kiváncsian várjuk a fejleményeket.

GAZDASÁGFÜLDRAJZ

A tankönyv nagyon sok és biftlázni kell. Sok az adat! Amellett egyes fejezetek aránytalanok, a papírparról például nagyon sok van a könyvben, s az alapjául szolgáló fakitermelésről alig valami. Állítólag készül már egy könyv, ami adatok helyett összefüggésekre épít. Örülünk az újszülöttnak, de még várni kell rá, mert fogyókúrán kell átesnie. Jelenlegi állapotában (körülbelül 700 oldal) még kicsit kövér.

GAZDASÁGTÖRTÉNET

Mindenki mindennel meg van elégedve.

POLITIKAI GAZDASÁGTAN

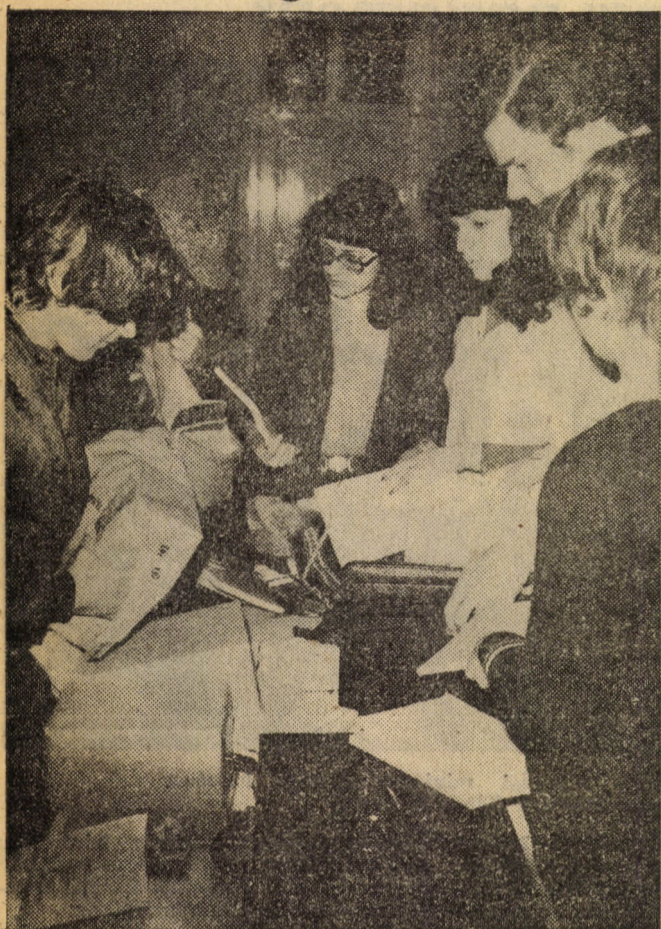
Elsőéveseink csodálják, hogy a fő-fő tárgyat elintézik hennai József.

(Folytatás a 2. oldalon)

A legnagyobb eseményt mindig a posta megérkezése jelenti

Hány kiló?

Tankönyvosztás a zsisibben

Az első akadály után

(Folytatás az 1. oldalról)

ti kettő plusz kettő órában. Probléma azonkívül, hogy a szemináriumok nem egységes szemléletűek, s erősségük is különböző. Ez vizsgán is megbosszulhatja magát. Több óra kellene elmélyültebb irodalomlemzéshez. Az első évfolyam legnépszerűbb és legjobb szemináriumvezetőjének Farkas Pétert mondják a nyilatkozók.

NYELVEK

Angolból elégedettség, az oroszra viszont az a panasz, hogy a társalgás és a nyelvtan között nem volt meg a kellő összhang.

TERMELESTECHNIKA

A tanszék a diákok fegyelmével és tanulásával, a diákok a tárgyval és néhány előadás hangnemével elégedettek. Az egyik előadáson sportversenyről szólva kicsit sok volt a „kiállítás” a „közönség” nem éppen egyetértő megjegyzéseire, s a gúnyos tapsra válaszul az előadó könnyed meghajlás után távozott! Ezek után megszületett egy hét múlva a negatív csúcs, tízenegyen képviselték az évfolyamot. Elisme-

rik az elsősök, hogy kell a technikai kultúra is — de így? Két proszemináriumból is mohtak véleményt: az egyik a víz társadalmi és gazdasági jelentőségével foglalkozott. Ez a szeminárium elérte célját, mert dr. Kollarik Amália vezetésével valóban tanulásmódszertani útmutatót adott. A szociológia tanszék proszemináriumában azonban csak abból állt, hogy a szakirodalomról beszéltek, de a módszertani útmutató lemaradt.

Általános tanulságként azt szúrta le a két nyilatkozó, hogy míg az eddigi iskolákban az ember elvárhatta, hogy minden a szájába rágjanak, az egyetem ezért alapvetően új tanulási forma, mert itt mindenki, főleg csak magára számíthat. Megszívlelendő tanulság!

Köves András

„Ékes-édes anyanyelvünk”

Bánffy György: „Ékes-édes anyanyelvünk” című előadástje a magyar nyelv fejlődéséről március 1-én 19 órakor lesz az egyetemi klubban.

A nyelvi képzés rendje

1. Az első évfolyamos hallgatók heti négy órában orosz nyelv tanulására kötelezettek, emellett részt vehetnek fakultatív nyelvképzésben is.
2. Az 1976-77-es tanévben életbelépett új szakosítási rend szerint a (jelenleg II. évfolyam) külgazdasági és nemzetközi kapcsolatok szak hallgatói 2 nyelvi szigorlatra kötelezettek. Az erre való felkészülést heti 6-12, nyelvenként összesen legalább 480 nyelvóra biztosítja. Az orosz nyelvi szigorlatra a 8. félévben, a nyugati szigorlatra a 9. félévben kerül sor.
3. A megszűnő (jelenleg III-IV. évfolyam) külkereskedelmi szakon az előző pont szerint, nyelvi követelmény van. A szigorlatok időpontja a 8. félév, kivéve a nemzetközi kapcsolatok szakágazatot, ahol az egyik nyelvi szigorlat időpontja a 7. félév.
4. Az új szakosítási rend szerinti (jelenleg II. évfolyam) közlekedési-szállítási szak hallgatói 1 (orosz vagy nyugati) nyelvi szigorlatra és 1 (orosz vagy nyugati) II. sz. nyelvi záróvizsgára kötelezettek. Az ehhez biztosított kötelező nyelvi órák száma heti 6-8 óra.
5. A nyelvi szigorlatra a 8., a második nyelv záróvizsgájára a 7. félévben kerül sor. (Nyugati nyelvi szigorlatra és a hallgató bocsátható, aki az 5. félévtől haladó szintű csoportba sorolható.)
6. Az új szakosítási rend szerint működő (jelenleg II. évfolyam) tervgazdasági, pénzügyi, ipari, tervező-szervező, agrárközgazdasági, áruforgalmi és (a jelenleg I. évfolyam tanári szakokon tanuló hallgatók az 1-4 félévben heti 4 órában orosz nyelvet tanulnak, amiből a 4. félévben I. záróvizsgát tesznek. Az 5-8. félévben az alábbi képzési formák között választhatnak:

- a) Az orosz nyelv kötelező tanulási időszaka az 1-5. félév, heti 2 órában.
- b) Az I. záróvizsga az 5. félév végén van.
- c) Az A-B-C nyelvi tagozatú képzés időszaka a 6-8. félév, heti 2 órában.
- d) A 8. félév végén esedékes II. záróvizsga követelményrendszerét a képzési időszakkal arányosan kell meghatározni.

8. A 7. pontban felsorolt szakok-szakágazatok jelenleg IV., ill. V. évfolyamán kötelező nyelvi képzés nincs.
9. A megszűnő (jelenleg III-IV-V. évfolyamú) népgazdasági tervezés szakon a kötelező orosz nyelv képzés az 5. félév végén tett I. záróvizsgával befejeződik. A 4-9 félévben egy nyugati nyelv választása kötelező, ez a tárgya a II. záróvizsgának.
10. Azokban a félévekben, amelyekben a hallgatók záróvizsgát, vagy szigorlatot nem tesznek, az előmenetelt gyakorlati jeggyel kell értékelni.
11. Az I. és II. záróvizsga az előírt időpontnál korábban is lehet. A II. záróvizsga korábbi letétele a további kötelező nyelvtanulást alól mentesít.
12. A kötelező nyelvi órák mellett az I. évfolyam hallgatói, felsőbb évfolyamon a nyelvvizsgára jelentkező, illetve a II. záróvizsgát korábban teljesítő hallgatók fakultatív nyelvtanulásban is részt vesznek.

13. Az új képzési rend szerinti nyelvigenys (külgazdasági, nemzetközi kapcsolatok, közlekedési-szállítási) szakokra való felvételi feltétele az I. évfolyami fakultatív nyelvi képzésben való eredményes részvétel, illetve ennek megfelelő — teszt felméréssel igazolt — tudásszint.
14. Külön előírt követelmények teljesítése esetén a nem nyelvigenyes szakon, szakágazaton tanuló hallgató is állami nyelvvizsga szintű szigorlatra bocsátható.
15. A két nyelvi szigorlatra kötelezett hallgatók külön dékáni engedéllyel az orosz-nyugati nyelvpárosítástól eltérően is választhatnak nyelvet.
16. A nyelvtanulással részt vevő hallgatókat nyelvi felkészültségük szerint kell oktatási csoportokba osztani. A csoportbeosztás módosítható. Törekedni kell arra, hogy egy nyelvi csoport létszáma 15 főnél több ne legyen.
17. A nyelvi vizsgák tartalmi követelményeit a Nyelvi Intézet ismertetői részletezik.

szakágazati, ipari szak tervező, és szervező szakágazata, agrár szak, tervező szakágazata, közlekedési szak tervező és szervező szakágazata, belkereskedelmi szak tervező és szervező szakágazata jelenleg III. évfolyamán a 6. pontban ismertetett nyelvképzési rendszer van érvényben a következő eltéréssel:

- a) Az orosz nyelv kötelező tanulási időszaka az 1-5. félév, heti 2 órában.
- b) Az I. záróvizsga az 5. félév végén van.
- c) Az A-B-C nyelvi tagozatú képzés időszaka a 6-8. félév, heti 2 órában.
- d) A 8. félév végén esedékes II. záróvizsga követelményrendszerét a képzési időszakkal arányosan kell meghatározni.

8. A 7. pontban felsorolt szakok-szakágazatok jelenleg IV., ill. V. évfolyamán kötelező nyelvi képzés nincs.

9. A megszűnő (jelenleg III-IV-V. évfolyamú) népgazdasági tervezés szakon a kötelező orosz nyelv képzés az 5. félév végén tett I. záróvizsgával befejeződik. A 4-9 félévben egy nyugati nyelv választása kötelező, ez a tárgya a II. záróvizsgának.

10. Azokban a félévekben, amelyekben a hallgatók záróvizsgát, vagy szigorlatot nem tesznek, az előmenetelt gyakorlati jeggyel kell értékelni.

11. Az I. és II. záróvizsga az előírt időpontnál korábban is lehet. A II. záróvizsga korábbi letétele a további kötelező nyelvtanulást alól mentesít.

12. A kötelező nyelvi órák mellett az I. évfolyam hallgatói, felsőbb évfolyamon a nyelvvizsgára jelentkező, illetve a II. záróvizsgát korábban teljesítő hallgatók fakultatív nyelvtanulásban is részt vesznek.

13. Az új képzési rend szerinti nyelvigenys (külgazdasági, nemzetközi kapcsolatok, közlekedési-szállítási) szakokra való felvételi feltétele az I. évfolyami fakultatív nyelvi képzésben való eredményes részvétel, illetve ennek megfelelő — teszt felméréssel igazolt — tudásszint.

14. Külön előírt követelmények teljesítése esetén a nem nyelvigenyes szakon, szakágazaton tanuló hallgató is állami nyelvvizsga szintű szigorlatra bocsátható.

15. A két nyelvi szigorlatra kötelezett hallgatók külön dékáni engedéllyel az orosz-nyugati nyelvpárosítástól eltérően is választhatnak nyelvet.

16. A nyelvtanulással részt vevő hallgatókat nyelvi felkészültségük szerint kell oktatási csoportokba osztani. A csoportbeosztás módosítható. Törekedni kell arra, hogy egy nyelvi csoport létszáma 15 főnél több ne legyen.

17. A nyelvi vizsgák tartalmi követelményeit a Nyelvi Intézet ismertetői részletezik.

A KISZ KB kecskeméti táboráról

A KISZ KB hagyományos téli táborát legutóbb Kecskeméten rendezték meg. Ezen az egyetemeken, főiskolák, KISZ-bizottságainak titkárai, kari titkárai vettek részt.

— **Mi volt a tábor célja?** — Kérdeztük Veres Pált, egyetemünk KISZ-bizottságának titkárait.

— A tábor egyrészt tájékoztató jellegű volt, másrészt pedig az elkövetkező mozgalmi feladatokra való felkészülést szolgálta. A tábor hagyományos felépítése szerint előadásokból, és szekcióülésekből állt. De a hivatalos elfoglaltságon túl nagy jelentősége volt a különböző egyetemeken, főiskolák képviselői közötti kötetlen beszélgetéseknek. Ritka fórum ez, arra, hogy ilyen nagy számú összesírójünk, tapasztalatainkat összevessük, tájékozódjunk, hogy jobban kilássunk egyetemünk sajátosan meghatározott kereteiből.

— **Szólj néhány szót a tábor programjából.**

— Gadó Ottó időszaki gazdaságpolitikai tájékoztatót tartott. Kahulits László az egyetem, főiskolák marxizmus-leninizmus oktatását elemezte, Makó Gyula az ideológiai nevelő munkáról, Nagy Sándor a jövő év KISZ-feladatairól, s azok előkészítéséről, Barabás Miklós a KISZ KB titkára a KISZ nemzetközi kapcsolatairól tartott előadást. A szekciófoglalkozásokon szó volt az ágazati ifjúsági parlamentre való felkészülésről. (Erről ebben a számban egy külön cikk jelenik meg.)

— **Milyen új, izgalmas kérdések vetődtek fel, melyek váltották ki a legtöbb vitát?**

— A politikai képzés új rendszerének megvalósítása: az alapszervezeti vitakörökön milyen témák szerepeljenek, hány legyen belőlük, és ki tartsa őket. Létre kell hozni a sajtópropaganda gárdát, de igénybe szeretnénk venni a marxista tanszékek segítségét is. Komolyan felvetettük, s ígéretet is kaptunk a középszintű KISZ-vezetők képzésé-

nek megvalósítására. Eddig a KISZ-bizottsági tagok képzésére (a KISZ KB táboraiban és az alapszervezeti vezetők képzésére (az egyetemen belül) volt lehetőség. A közbeeső szint, a kari vezetőségek képzés nélkül maradtak. Ezt nem tudjuk csak saját erőnkkel megvalósítani, központi segítségre van szükség.

A másik fontos kérdés az edzett ifjúságért mozgalom elterjesztése, a lehetőségek figyelembevétele. Ennek egyetlen módjaként a minél több tömegsport szakosztály, csoport beindítása látszik. Ez az egész mozgalom alapja, a hagyományos versenyformák ezt egészítik ki. Új elem itt a jelvénytulajdonosi akció, a legkülönbözőbb sportágakban bizonyos szintet kell a jelvények megszerzéséért elérni. Csak akkor beszélhetünk tömegsportról, ha minél több sportágban rendszeresen, minél többen úszik.

Nagyon fontos kérdés volt a tágabb értelmű érdekvédelmi tevékenység (ösztöndíjakon túl az alkalmi munka, albérlés, menza stb. is) hovatartozása. A KISZ szerves része-e, vagy a szovjet példa alapján inkább a szakszervezetekhez tartozók. Véleményünk szerint a KISZ politikai irányítása alatt levő érdekvédelmi szervezetet kell létrehozunk, mint például a tanári képviselői rendszeren alapuló képviselői rendszer (kari és egyetemi szinten) és így többletenergát szabadítunk fel. Ezek után nem vetődhet fel az, hogy a KISZ nem bírja ellátni az érdekvédelmi munkát, hiszen az érdekvédelmi rendszer több kérdésben önálló tevékenységet is folytat. Alapvető a KISZ irányító szerepe, mi ezt javasoltuk az Egyetemi Főiskolai Tanácsnak.

A tábor utolsó napján megfogalmazott bennünket dr. Maróthy László, a KISZ KB első titkára és értékes konzultációt folytatott a jelen levő KISZ-titkárokkal.

— **Köszönjük a beszélgetést.**
A. Z.

A tanulószoba — különösen vizsgaidőszakban — mindig tele van Törökbálinton.

Változás

Utazni jó dolog. Ennél még jobb, ha módunk nyílik arra is, hogy hosszabb időt töltsünk egy másik országban. Amikor a tájak, városok, műemlékek megtekintésén túl egy még ennél is izgalmasabb élményben lehet részünk, megismerkedni az országot lakó néppel. Együtt élve, szinte asszimilálódva érzésvilágukkal, más emberként nevezhetjük szíjjel, hogy aztán ismét hazatérjünk, de már „gazdagabban”.

Ebben a szerencsében volt része Tóth Erika III. éves belkereskedelmi szakos hallgatónak is. Tizenkétéves kislányként ment el Itthonról és mint felnőtt nő érkezett haza. Egy életre szóló gazdag élményt nem homályosította el az a két és fél év, amit Itthon töltött szótá. Most mégsem ezekre voltunk kíváncsiak, sokkal inkább érdekelt bennünket a kinttörtékezés és az itthoni környezet okozta változások, a belleszédés körülményei.

— **Keveseknek adatik meg az a lehetőség, hogy hosszú éveket töltsenek külföldön, és egy perfekt nyelvtudással jöjjenek haza. Te hat évet töltöttél a Szovjetunióban, mit jelent ez az életedben?**

— 1968-ban mentem ki szülőimmel. Akkor fejeztem be az általános 5. osztályát. Oroszul csak pár szót tudtam. Rögtön a hatodikban kezdtem. Egyszerre tanultam a nyelvet és a szaktárgyakat. És elérkezett az évvége. Úgy volt, hogy évet kell ismételnem. Rettentő nagy csapásnak éreztem, hogy idáig sülyvedtem. Tehetetlen voltam. Egy lecke megtanulásához ötven új szót kellett kiszótáraznom, megtanulni. Ké-

Nem voltam szorgalmas. Az annak a következménye volt, hogy nekünk külföldi diákoknak többe engedtek meg, mind a szovjeteknek, és ezt ki is használtuk. Akkor még hiába mondták a szüleim, hogy majd megbánom, hogy nem tanulok. Hát meg is bántam.

— **Milyen volt a kapcsolatot a szovjet diákokkal?**

— Sokat szórakoztam külföldiek és szovjetek társaságában. A szovjet diákok egy része tartózkodó volt a külföldiekkel szemben, mások viszont őszinte érdeklődéssel közelkedtek hozzánk. Sok orosz

ismerőre tettem szert, barátom kevesebb volt. A társaságon kívül volt néhány tanár is, aki komoly benyomást tett rám tudásával. Kint tartózkodásomnak ezt a részét — a kezdeti nehézségek után — nagyon élveztem. Moszkvában az emberek közvetlenek, egyszerűek, természetesen, nyugodtak. Nincs az az állandó rohanás, feszültség, mint itt.

Eleinte hajlamos voltam rá, hogy kis, bosszantó körülményektől indítva mondjak véleményt, de később ezek jelentéktelenné váltak számomra. A Szovjetunióban való tartózkodásom mély benyomást tett rám, meghatározta egész személyiségemet, megerősített politikai elkötelezettségemben.

— **Hogyan telt el az első két év az egyetemen?**

— Másodszor már sikerrel felvételiztem. A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemre jelentkeztem. Tiszta voltam azzal, hogy a tudásom elég hézagoss, ezért úgy álltam a tanulóshoz: kilencven százalék, hogy ismételnem kell, tíz százalék, hogy simán veszem az első évet. Aztán észre sem vettem, s az egészen túljutottam. Az első vizsgaidőszakban a matematika miatt izgultam a legjobban. Ret-

tenesen nem szerettem, már a felvételin is ebből voltam gyengébb. Szerencsére egy csoporttársom Rákos Judit erős matematikus volt. Összeszedte a gyengéket és amit nem értettünk, töviről-hegyire elmagyarázta rendszeresen. Főleg neki köszönhetem, hogy a félév ilyen simán lement, mert akkor még az is nehezem esett, hogy magyarul gondolkozzam, és egyáltalán szokatlan volt számomra a magyar környezet.

A belleszédésem ugyan sikerült itt az egyetemen, de csak kívülről. Belülről úgy éreztem, hogy ez nem az igaz. Ezért is volt számomra nemcsak a tanulás miatt, de egyébként is a legnehezebb az első év.

Kinti életemben nem voltak olyan körülmények, amik arra kényszerítettek volna, hogy mást mondjak, mint amit gondolkodom. Nem tudtam színészkedni, pózolni. Kifejeztem utálatom, ha valakin látszott, hogy nem természetes, nem őszinte, hogy álarcot hord. Én ilyesmire nem voltam képes. Itthon mást tapasztaltam. Rá kellett jönnöm, hogy nem szabad mindig azt mondani amit gondolok, nem lehet azt csínálni, ami természetes. Nagyon keserves volt számomra ez a tapasztalat.

— **Hogyan nyilvánult meg ez konkrétan a környezetben?**

— Mivel korban én voltam a legfiatalabb, talán ebből kifolyólag is rámszóltak, hogy naiv, kényes, gyerekes vagyok, szóval ilyesmit. Akik ezt mondták rólam, semmivel sem voltak tapasztaltabbak nálam. Úgy éreztem nagyon szerencsétlenül alakulnak a dolgok velem kapcsolatban. De aztán rájöttem, hogy ez azért van így, mert a körülmények engem így alakítottak, aki itthon volt, azt másként. És nyilván mivel én jöttem ide, nekem kellett hozzájuk idomulni, ennyiben volt számomra nehezebb.

— **Megoldódott végül is a konfliktusod?**

— Lényegében nem változtam, de formailag igen. Tudatosan alakítottam a viselkedésemet, azt vizsgáltam mások szemében mit vált ki egy-egy cselekedetem, hogy reagálnak kijelentéseimre és ennek megfelelően átalakultam. Mind-eből első csoporttársaim talán semmit sem vettek észre, mert ez csak számomra volt probléma. Hogy kényelmesen viselem-e ezt a fajta magatartást? Arról szó sincs. Ez a formai átalakulás még mindig úgy érzem, nem teljes habár ezzel kapcsolatban a legutolsó szüretben meglepetésben

Harminckét éve szabad fővárosunk

Egyiknek hopp, a másiknak kopp...

Február 15-e az álláspályázatok beadási határideje. Értelhető módon ezekben a napokban sűrűsödnek a pályázatokkal kapcsolatos problémák, törnek felszínre az elégedetlen (ritkán elégedett) kijelentések. Mostani BESZÉLGETESEINK témája ezért az elhelyezkedés.

★

— Feleséggel mindketten tanárszakosok vagyunk. Végignéve a pályázatokat, az már biztos, hogy egy helyre nem tudunk elmenni, valamelyikünknek felmentést kell kapnia. A pályázati rendszer ellen nincs kifogásunk — bár jelenlegi formájában bizonyos

kívánnivalókat hagy maga után —, de a tanárszakosok számára megjelölt feltételek és lehetőségek nagyon elkeserítőek. Ha önmagában csak a mi feltételeinket tekintjük, akkor is sűrűsödnek a képek, de ha a többi szakok kínálatához, feltételeihez hasonlítjuk, akkor nyugodtan mondhatom: botrányos. Vegyük csak az iparszakosokat; gyakorlatilag minden olyan tárgyból szigorlatotunk, amiből ők, illetve pontosabban ipargazdaságtanból nem, ugyanaz a tananyag nálunk, csak kollokviumi jegyet jelentett. Mi öt évig tanulunk, ők négyig. Ha a fizetéseket nézzük, átlagosan ezer forinttal többet kínálnak nekik, az egyéb juttatások (lakáslehetőség, letelepedési, pályakezdési segély stb.) is sokkal jelentősebbek. Nézd meg a miénket! Átlagosan 1900 forintot kapunk, de maximum 2200-ig megy fel. Az egyéb juttatások a 0-val egyenlők. Tanári pályán évekig gürizhetünk, hogy a többiek kezdő fizetését elérjük, hiszen kétevenként emelik csak a fizetést, akkor is 100 forinttal. Ez még az évi inflációs árnövekedést sem fedezi. Nem pénzhasználatról van itt szó, hanem az alapvető, a többi szakokkal egyenlő megbecsülésről, aminek egyik vetülete az anyagi kérdés. Hivatástudatból nem lehet megélni!

— Vegyük példának a húgomat. Érettségije van, képesítés nélküli óvónő, 1600 forintot keres. Vagy egy másik ismerősömöt. Képesítés nélküli tanítónő, alapfizetése 1600, ehhez jön még pár apró dolog. Az én plusz öt évem, a sok tanulás 300 forintot ér! Megérett?! Azt mondom, nem! Elme-hettem volna vegyészlaboránsnak 2600 forintos kezdő fizetéssel, plusz nyereségreszesedéssel. Azután, ha jó főnököm van, az ő felvállalt munkájából is csurrant-cseppent volna... De nem, én tanulni akartam..., hát akkor most éljek meg 1900-ból. Csak azt nem értem, hogy még a tanári fizetéseken belül is miért örvendeznek nagyobb megbecsülésnek a nevelőtanárok — nézd végig a pályázatokat —, két-háromszáz forinttal többet kapnak, s állítom, hogy sokkal kevesebb az elvárás velük szemben. Menjék el nevelőtanárnak? De akkor minek tanultam éveken keresztül a szaktárgyakat? Érdekes módon, az egyéb juttatások tavaly vagy tavalyelőtt sokkal jelentősebbek voltak... A vidéki iskolák már most visszaélnék a pályázati rendszerrel, mi lesz itt később?!

— Nem elég, hogy Ratkó gyerekek voltunk, a gimnáziumba is felvételiznünk kellett, most utoljára még jól kitolnak velünk! Mert ezt annak érezzük. Szerencsére az egyetemi reformból kimaradtunk... Egyet biztosan tudok: ilyen feltételekkel a tanári hiányt nem lehet megszüntetni. Ha el is megyünk tanítani, lehúzzuk a három évet, utána megkeseredett szájazzal, de a pénzesebb közbizászi pályát választjuk. 1968 előtt a közbizásziok sem voltak jól megfizetve, azután jött egy reform, s alapvetően megváltoztak az anyagi és egyéb feltételek. Ilyen változtatásra lenne szükség a tanári pályán is: addig pedig hiába is hívatkoznak a hivatástudatra, még a tanítási szerszerek is kénytelenek lesznek a megélhetési lehetőségeket figyelembe véve pályamódosítást végrehajtani. Hiány van vidéken a tanárokból? Az optimális feltételek megteremtésével kell megszüntetni! És ez nem irreális kívánság. Láttam a fogorvosi pályázatokat — átlagosan két-háromszáz forinttal többet kapnak, mint mi... és természetesen szolgálati lakást. Ők ezzel elégedetleneek. Fontos az ember egészsége, nem vitás; de legalább ilyen fontos szellemi fejlődése is. Érdekes, hogy csak a tanári pályán tagálkozhatunk a hivatástudatra, felelősségre való hivatkozással...

— Nekem különösebb problémám nem lesz az elhelyezkedéssel, a fizetést nyelvpót-

lék egészíti ki, s Pesten maradhatok. Valószínűleg sokat fogok utazni, külkereskedő leszek. Ráadásul fiú vagyok — ami nagy előnyt jelenthet, ha kereskedelmi kirendeltségre akarok kerülni. Egyetlen apró problémám azért nekem is van: általában vállalatok hirdettek állásokat, s egy-két intézet. Ez utóbbiak egy-egy embert keresnek. Felmerült bennem a kérdés: kit? Tudniillik, sokan beszélgettünk már, s biztosak vagyunk, hogy egyes intézeti pályázatokat meghatározott személyeknek írták ki. Ami elfogadható abban az esetben, ha nem az ismeretesség alapján történt, hanem már fennálló tartós szakmai kapcsolat eredménye. De ha egyszer meghatározott személynek szánták, miért nem írták alá, hogy X. Y. jelentkezését várjuk. Ez sokkal becsületesebb eljárás lenne... Így jelentkezhettek jó páran ugyanarra az állásra, a KISZ rangsorol bennünket, esetleg első helyre kerülök — ez persze, csak hipotézis —, s nem engem vesznek fel, hanem például a hatodik helyen szereplőt. És ha mind a három esetben így járok?! Olvastam régebbi kiírásokat, s emlékszem, akkor még jót derültem azon, ha néha pontosan meghatározott nevek szerepeltek. Csak most értem meg ennek jelentőségét. Érdekes, hogy ezt felsőbb fórumokon elfelejtették...

★

— Sokat meditáltunk már az elhelyezkedési lehetőségekről: ha ez a pályázati rendszer egy hosszú távú, jól átgondolt munkaerő-gazdálkodás láncszeme, kiindulópontja, akkor el tudom fogadni, a kezdeti hibákat is elnézem. (Igaz, még nem vagyok végzős, így nem érint élesen a probléma.) Persze, felmerül a kérdés: miért éppen most, miért nem már előbb kezdték el a tudatos munkaerő-gazdálkodást? Miért alakulhattak ki olyan aránytalanságok, amelyeket már csak központilag próbálhatnak megoldani... A pályázatok sok esetben formálisak — előzetes megbeszélés, összeköttetés alapján a vállalatok kérésre is kiírnak. Ilyenkor csak a kevésbé talpraesett emberek járnak rosszul. A szakmai gyakorlatosok egy része azazk tölti idejét, hogy a vállalatok járja, a konkrét feltételek után érdeklődik. És bizony nem egyszer előfordul már, hogy a kiírt pályázatban megjelölt igények a valóságban egészen mást takarnak. A vállalatok nem ismerik pontosan az egyetemi szakokat, képzési mechanizmust, így többször nem létező tantárgyakat követelnek. Nem ártana tudatosabb koordinációt végrehajtani a miniszteri utasítás, a vállalati igények és az egyetemi képzés között. Azt hiszem, ez a tervszerű munkaerő-gazdálkodás alapkövetelménye...

★

Idézet dr. Polinszky Károly oktatási miniszter nyílt leveléből: "... minden fiatal végzős pedagógust kérünk, hogy megérteve és segítve gondjaink megoldását, ott helyezkedjen el, ahol arra a legnagyobb szükség van... Bízom abban, hogy megérti a társadalom jogos igényét, elfogadja azt a lehetőséget, ahol az élet gyakorlatában hasznosíthatja — iskoláink, gyermekeink és saját javára — sok évi tanulásának eredményeit." Az előbbieket alapján azt mondhatjuk: megértjük a társadalom jogos igényeit. Most már csak oda kellene ejutni, hogy a társadalom is értse meg, hogy a leendő pedagógusok szintén nagyon jogos igényeit. Persze, pusztán megértéssel ezen a területen kevésre megyünk, ha az ehhez szükséges alapvető feltételek változatlanok, ha a pedagógusok társadalmi megbecsültsége továbbra is a nulla felé tendál...

Kocsi Ilona

ALKOTÓSZABADSÁG

A féléves alkotószabadság intézményét 1974. szeptemberében vezették be egyetemünkön. Összesített adatok még nem állnak rendelkezésünkre arról, hogy azóta eltelt hároméves időszakban mely tanszékről hányan vették igénybe és milyen tapasztalatokat gyűjtöttek össze róla. Ezért találmra kerestünk meg egy tanszéket, hogy az érintettek elmondják véleményüket.

KAZÁR PÉTER (IPARGAZDASÁG TANSZÉK)

Tanszékünkön eddig három voltunk féléves alkotószabadságon. Illés Mária, Nagy Márta és én. Jelenleg ebben a félévben senki nincs tőlünk alkotószabadságon, a tanszék e félévi terhelése ezt nem teszi lehetővé.

— Hogyan, milyen szempontok figyelembevételével dönt el az, hogy ki és mikor mehet alkotószabadságra?

— Nálunk az eddigi gyakorlat szerint inkább a tanszékvezető kezdeményezte, mivel határozott igény nem jelentkezett senki részéről olyan formában, hogy maga kért volna alkotószabadságot. Az egyik legfontosabb szempont ami meghatározza, hogy ki mehet el alkotószabadságra, az az illetőnek az adott félévi tanszéki munkamegosztásban betöltött szerepe. Ez alatt nemcsak az oktatásban reá háruló feladatok értendők, hanem a tanszéki operatív munkában vállalt kötelességei is.

Vannak időszakok amikor az egyéb tanszéki feladatok nagyon sűrűsödnek (pl. blokkok kidolgozása) s ilyenkor egy ember kisése óriási terhelést róna a többiekre. Ezek a tényezők eléggé behatározzák a lehetőségeket, mondhatjuk meghatározók abból a szempontból, hogy ki és mikor nélkülözhető egy félévre. Lényeges szempont az is, hogy ki hogyan tudja hasznosítani az alkotószabadságot, bár ez kevésbé meghatározó — hiszen befejezetlen munkái lezáratlan kutatásai csaknem minden egyetemi oktatónak vannak. Tehát kb. ilyen megfontolások alapján kezdeményezi a tanszékvezető valakinek az alkotószabadságot, amit megbeszélnek és végül — sajtó objektív és szubjektív szempontjainak mérlegelésével is az illető vagy elfogad vagy nem.

— Amikor egy oktató alkotószabadságra megy, kell-e készítenie munkatervét és van-e valamiféle ellenőrzés közben vagy utólag, hogy a kitűzött feladatokat ellátta-e az illető?

— Az alkotószabadságra munkatervet kell készíteni. Ez általában nem okoz semmiféle problémát, annyira világos és kézenfekvő, hogy kinek mit kell csinálni. Így a munkaterv megbeszélésekor a tanszékvezető és a szabadságra készülő oktató között eddig még nem merült fel nézeteltérés a munkatervben megjelölt feladatok miatt. Én pl. egy a vállalatok növekedésével kapcsolatos munkám befejezését tűztem ki célul és egy kisebb változás kidolgozását a vállalati szimulációs játék oktatási anyagában. Másoknál szerepelt pl. nyelvtanulás és publikációs tevékenység, sőt olyan is volt, hogy az alkotószabadságot részben tanulmányút töltötte ki — (ha ez szervesen kapcsolódik az alkotószabadság idejére megjelölt feladatok megoldásához), akkor igen gyümölcsöző lehet). Ami az ellenőrzést illeti, az utólagos. Amikor visszajön az ember az alkotószabadságról

beszámoló jelentést kell írnia. Ennek tanszéki viszonylatban nincs különösebb jelentősége, mert félév alatt is állandóan kapcsolatban vagyunk (pl. mozgalmi és társadalmi munkája miatt továbbra is bejár az ember, de konzultálni is lehet), így a tanszékvezető és a kollégák jelentés nélkül is tudják, hogy mit sikerült elvégezni, mit nem. Még valami ami fontos. Nálunk az ellenőrzés nem egyenlő a munkatervben megjelölt feladatok kipróbálásával. Semmi problémát nem jelent ha nem készült el az illető maradéktalanul valamelyik munkájával, de jelentős előrehaladást ért el.

— Az alkotószabadság félévére az ember kizökken az eddigi megszokott életritmusából, megnövekedett szabad idő alapjával teljesen önállóan gazdálkodik. Milyen problémákat jelent mindez. Nem fenyeget-e az „elúzás” veszélye?

— Létezik ilyen veszély. Kezddik azzal, hogy az ember általában nem üdén, frissen megy alkotószabadságra, tehát az állás maga elvesz 1–2 hetet. Mivel az alkotószabadság idejére csak a tanszéki feladatok alól kap felmentést az ember, a társadalmi és mozgalmi teendőit továbbra is el kell látnia. Ez különösen azokat fenyegeti az elúzás veszélyével, akik sokféle társadalmi funkciót, mozgalmi munkát végeznek. Nekem személy szerint volt olyan problémám, hogy nem bírtam átállni a korábbi megszokott éjszakai munkáról a nappalira. Volt ennek jótékony regeneráló hatása is, mert a napnak azon a részében, amikor nem aludtam, rengeteget olvastam. Jó alkalom volt az általános gazda-

— Mivel az ő munkáját is el kell végezni, okozhat. De nem személyes jellegű. Az itt elhangzottak alapján is bizonyos, hogy az alkotószabadság bevezetése nagyon jó kezdeményezés volt. Ezek a tapasztalatok az összesítés során bizonyára továbbra is megérintik ki, amelyek révén a rendszert tökéletesíteni, gyakorlatát javítani lehet.

— Végül még egy kérdés: nem okoz-e feszültséget a tanszéken belül egy oktató féléves távolléte?

— Mivel az ő munkáját is el kell végezni, okozhat. De nem személyes jellegű. Az itt elhangzottak alapján is bizonyos, hogy az alkotószabadság bevezetése nagyon jó kezdeményezés volt. Ezek a tapasztalatok az összesítés során bizonyára továbbra is megérintik ki, amelyek révén a rendszert tökéletesíteni, gyakorlatát javítani lehet.

— nak

volt részem. Négyen-öten lányok összejöttünk és elmondtuk, kinek-kinek mi a lelki bánata. Kiderült, hogy mindnyájan hordunk magunkban valami feszélyezettséget. És ekkor meglepődtem, mert rólam azt mondták, hogy lelkileg kiegyensúlyozottan látsum, nem tűnik ki, hogy bennem mennyi minden nincs lerendezve. Úgy látszik mégis sikerült kívülről átforgalmódnom.

— Bizonyára voltak kellemesebb benyomásaid is az egyetemről? Tudsz-e olyan tanárt mondani, aki hatással volt rád, akire szívesen emlékszel?

— Aki meghatározta volna valamilyen irányban való fejlődésemet, olyat többet is tudok mondani. Először is két filozófust; Jenei és Solyom elvtársat. Mind a kettő szemináriumvezetőm volt. Tetszett a gondolkodásmódjuk, a stílusuk, hogy mit emelnek ki, min van a hangsúly, saját felkészültségük, hogy nemcsak azt tudják, amit egy filológusnak tudni kell, hanem az élet minden jelenségéhez felkészülten hozzá tudnak szólni. Rajtuk keresztül a tárgyat is megértettem. A filozófia mellett a pg.-t is kedvelem. Nagyon kellemes emlékeim maradtak az első évben a matematika szemináriumvezetőmről Racsmány Annáról. Matematikustól nem a megszo-

kott stílusa volt, s főleg ez ami bennem jó benyomást keltett, mert egyébként bizalmatlan vagyok a matek tanárokkal szemben. Az előadók közül Pach Zsigmond Pálra emlékezem szívesen, róla csak lekebben tudnék beszélni.

— Milyen tanuló vagy?

— Átlagos. Ezt nem a szerzett, vagy kiérdemelt jegyek alapján mondom, hanem a lehetőségeim kihasználtságához viszonyítva. Feltétlenül jó érzéssel tört el egy munka után kiérdemelt ötös osztályzat, de nem estem kétségbe a kettes miatt sem. Most félévkör szerepelhettem volna jobban is, semmi különös nem jött össze, csak éppen a folyamatos munkával állok hadilábon. Mindig úgy érzem, időzavarban vagyok, noha tudom, ennek nincs valóságos tartalma, csak saját gyengeségemet igyekszem vele palástolni. Ezen persze könnyen lehet segíteni. A következő félévben elhatároztam, többet foglalkozom az anyaggal, mint amennyi a vizsgához kell. Megpróbálom megkeresni azt a témát, ami hozzám közel áll, az érdeklődésemet felkelti. Azt hiszem ennek már itt az ideje, mert eddig csak általános szinten tanultam a közgazdaságtant, ami azt is jelentette, hogy minden érdekel, meg semmi

egyszerre. Mélyebben még nem foglalkoztam semmivel.

— Most két és fél év után jól érzed magad az egyetemen?

— Nem panaszkodhatom, főleg a vizsgaidőszak után jól! Azzal a szűk körrel, akikkel nemcsak azért tartom a kapcsolatot, mert csoporttársaim, jól érzem magam.

— Hogyan töltöd a szabad idődet?

— Kedvenc szórakozásom egyike, szeretek moziba járni. Szeretem a tartalmas filmeket. Többek közt Bergman Andzej Wajda filmjeit is. A magyar filmekkel nagyon rosszul állok. Nem is tudnám megmondani, mikor láttam utoljára. Műveltségem egyik fehért foltja. Ezzel szemben rengeteg szovjet filmet ismerek. A szovjet filmek hűen tükrözik azokat a viszonyokat, amelyek ott vannak. Tökéletesen megértem és azonosulni tudok ezekkel a filmekkel. Itthon találkoztam olyanokkal, akiknek nem tetszenek ezek a filmek. Ha velük szemben véleményem mondom, akkor hajlamosak rámsütni, elfogult vagyok. Nem értek ezzel egyet!

Rendszertelenül olvasgatok társadalomtudományi cikke-

ket, szépirodalmat. Különösen a századeleji orosz írókat ismerem. Mostanában lengyel íróktól olvasgatok. Szívesen foglalkozom pszichológiával.

A legkedvesebb szórakozásaim közé tartozik a kirándulás, az utazás. Tavaly voltunk a csoporttal Prágában, kétszer jártam Lengyelországban, a Mazuri tavaknál, Krakókban, Zakopánában, Varsóban. A tavaszi szünetben NDK-ba megyünk.

— Válaszd ki a te magad vizsgáztatására nem e beszélgetés során került először sor.

— Nem. Nem vagyok elégedett, a lehetőségeim kihasználtságát illetően. De egyáltalán semmilyen téren nem mondhatom el ezt magamról. Sajnos korábban nem tudtam, mi az amit elmulasztok. Nem tudtam, hogy ennek mekkora súlya lesz majd a későbbiekben. Most, amikor pedig rájöttem, annyit minden zúdul rám, amit pótolni kell! Nagyon nehéz így, egy állandó belső nyugtalanságtól hajtva élni. Ahhoz, hogy helyrebillenjen a lelkiegyensúlyom, megpróbálom fokozatosan amennyire lehet a hézagokat pótolni. Ez egy folyamat, aminek még csak a kezdetén vagyok.

H. E.

klub VENDOR

Hermann István, filozófus, az ELTE filozófia-tanszékének vezetője. Több könyvből foglalkozott a kultúrteória, illetve a színház elméletével. Különösen érdekessé teszi munkásságát a mai szocialista és a mai kapitalista kultúra egyes területeinek kritikus konfrontációja. Összehasonlító módon elemzi a legújabb kulturális folyamatokat és jelenségeket a monopolkapitalizmus, az úgynevezett fejlődő országok, valamint a szocializmus viszonyai között. Ebben a témakörben megjelent művei: A polgári dekadencia problémái (1969), A szocialista kultúra problémái (1972), A mai kultúra problémái (1974).

Hermann István február 24-én a POLVAX vendége lesz. A téma: művészet és politika viszonya.

Művészet és politikai ideológia

A művészet és a politikai ideológia viszonya, illetve a pártosság nyilván a vita központi kérdése lesznek. Előzetesként egy illetékes állásfoglalás.

„Közhely, hogy a művészet igenlő vagy tagadó formában tükrözi a kor politikai ideológiáját, ez áttételekkel vonatkozik az „a politikust” mondatra is. A politika időnként hajlamos arra, hogy a művészet fölé rendelje magát, és lényegéből következik, mert a társadalom hatalmi viszonyainak kifejezője és mozgatója. A „kor levegőjében” a politika

lehet éltető, mint az oxigén, közömbös, mint a nitrogén, fojtogató, mint a széndioxid, de a művészek és az eleven művek embermódra a teljes levegőt lélegzik, minden összetevőjével együtt. A művészet az ember önmegismerésének szuverén territóriuma, igazságait nem veszi kölcsön, csak ha azokat asszimilálni képes. A dogmák páncéljába öltözött politikust (különösen kizélezett helyzetekben, „békétlen időkben”) már maga az asszimilálás nyelvi is zavarja, az „idegen nyelv” mely eltorzítja a tiszta képletet, színváltásra

akarja kényszeríteni a művet, irodalmias tartalmat, „érthető beszédet” követel. Számára a művészet jelbeszéd, mely mellettünk, vagy ellenünk szól — a többi lényegtelen. Viszont a politika behatolása a művészet jelbeszéd, mely mellettünk, vagy ellenünk szól — a többi lényegtelen. Viszont a politika behatolása a művészetbe legtöbbször ösztönösen történik, bonyolult áttételekkel, az alkotás folyamatában válik sok más mozzanattal együtt megbontathatlan egységgé. A politikai ideológia természeténél fogva múlandóbb, mint a műalkotás, annak megítéléséhez önmagában alkalmatlan mérce.

Egyetlen kivétel van: a hatalomátvitel időszak. A felszabadulás után a politika primátusát hirdették, az agitatív művészetért szálltunk harcba — minden forradalom ezt teszi. Az sem volt hiba akkor, hogy a közérthetőséget elsősorban követelményként emelték. A közérthetőség nem egyenlő a sematizmusmal. Olyan átmeneti korszakban, amikor új százereket kellett a művészet befogadására nevelni, ezt a követelményt demokratikusnak véltük.

Horváth Márton,
Kritika 1975/11.

Országos felsőoktatási ifjúsági parlament

(Folytatás az 1. oldalról)

zal fűgé össze, hogy a minőségi oktatás munkája sem anyagilag, sem erkölcsileg nem eléggé elismert.

Veres Pál, egyetemünk KISZ-titkára a most bevezetésre került pályázati rendszerről beszélt. Egyrészt arról, hogy sikeréhez egy jobb, közelebbről a tervezett, pontosabb munkaerő-gazdálkodás szükséges. Az egyetemi véleményezés (rangsor) és a vállalati kádernyél között meg kell teremteni a szoros kapcsolatot. Ezért az egyetem és a vállalatok szerves kapcsolatát már harmadik évre előre kell kezdeni. Az irányított elhelyezés ebben a részleges formájában csak átmeneti lehet, mivel diszkriminál. Az is feszültségre utal, ha egy végzősre négy állásnyíl jár. Az álláshelyek ésszerűbb szelektálása szükséges lenne minden szakmában, hogy a tényleges kereslet-kínálat közelebb kerüljön egymáshoz. Az új helyzetben például a tanári pályán nem csak a budapesti álláshelyeket szűrik ki, hanem az irróalan kedvezőtlen feltételeket biztosító vidéki pályázatokot is. Szólt még arról, hogy a tanárszakos közgazdász diplomát is kapjanak, valamint a gyakorlóiskolák problémáját is meg kellene oldani.

Orosz József a szakmai gyakorlatok egyenlőtlen színvonaláról beszélt. A probléma gyökere az egyetem és vállalat, illetve a hallgató és a vállalati szakember együttműködési érdekességének hiányában rejlik meg.

Ehhez egy megjegyzés: nem biztos, hogy a mi szakmánkban az egy hónap leforgása alatt a komoly részvételt, ami valóban gyakorlatot jelentene. Komolyabban kellene tanulmányozni a Szakkollégium példáját, akik folyamatos kapcsolatot építettek ki például a csepellekkel, konkrét felelősséggel járó feladatvállalással és anyagi elismeréssel.

Döntési fórummá kell válnia...

A szombat délelőtti plenáris ülésen szólt fel Karasz Judit a KISZ-bizottság érdekvédelmi felelőse. Beszédét itt közöljük:

Bár egyetemünkön a közvetlen és közvetett hallgatói demokratizmus nagy hagyományai vannak, az ifjúsági törvény következménye az érdekvédelem és képviselet rend-

szerekek szabályozása. Képviseleti rendszerünk több éves, folyamatosan fejlődő működésével tettük és tesszük le a voksot, nem hallgatva el perze sem magunk, sem mások előtt, hogy gyermekbetegségeinkből alig kilábalva a nem kevésbé problematikus pubertáskorba léptünk.

Felvetődhet és fel is vetődött az a kérdés, hogy a képviseleti rendszer a mindennapok gyakorlatában jól működik, akkor van-e egyáltalán tényleges funkciójuk az ifjúsági parlamenteknek? Véleményünk szerint a kérdés ilyen felvetése helytelen: a demokratikus jogok gyakorlásának elengedhetetlen feltétele, mind a közvetett, mind a közvetlen demokratikus intézmények létezése. Természetesen az ifjúsági parlament kontrollja is a képviseleti rendszernek, amelylett a közvetlen szélesebb körű tájékoztatás fontos fóruma is. Ilyen módon a kisebb-nagyobb közösségek fejlődésében a képviselettel eltérő, de nem kevésbé fontos szerepet játszhata.

Ahhoz azonban, hogy az ifjúsági parlamentek betöltsék a közvetlen demokratikus fórum funkcióit, hogy tudniillik a jogok és kötelességek egysége érvényesüljön, a kétoldalú beszámolás és feladatvállalás megvalósuljon és ennek következményeként együttműködés jöjjön létre — mindehhez az ifjúsági parlamenteknek döntési fórummá kell válniuk.

A demokrácia nem egyenlő az egyik fél érdekeivel, hanem az egyik fél érdekeivel szembe forduló, a másik fél válaszadási kötelezettségével — márpedig az ifjúsági parlamentek jelenlegi szervezeti rendszere ezt sugallja.

A demokrácia közös gondolkodást, feladatvállalást jelent közös dolgainkban és közös dolgainkért. Ha a döntési jog nem formálisan értelmezül, akkor az egyet jelent a legmagasabb szintű felelősségvállalással.

Az ifjúsági parlamentek döntési fórumokká válásának természetesen vannak szervezeti és technikai követelményei.

A parlamentek egyes szintjei, illetve a különböző parlamenti periódusok között szervezete, nem mechanikus kapcsolat szükséges. Ennek feltétele a helyi döntések előkészítése, és a felsőbbintű döntések előkészítésében való aktív részvétel. A parlamentek határozzák meg, hogy milyen

kérdéseket, milyen módon oldanak, vizsgálják meg, mikor és hogyan térnek vissza — a parlamenten, vagy más fórumon — a kérdésekre.

Felvetődik a parlamentek periódicitásának kérdése is. Nem biztos, hogy mechanikusan, két évenként minden szinten és mindenről kell parlamentet rendezni. Lehetne nagyobb időközönként a jelenlegi felmerülő rendszerben minden szinten és ekkor kötelező módon lebonyolítani. Ezeket hosszú távú komplex elemzésre, feladatvállalásra koncentrálnánk) (megoldásra javaslójuk a kongresszusi periódusokra való összehangolás lehetőségeit). E parlamenti periódusok között kerülhetne sor meghatározott szinteken — valószínűleg az alsóbb szinteken — közbeeső parlamentekre. Ezek az előző parlament, vagy a képviseleti fórumok által meghatározott témákban ellenőrizhetnénk, beszámolathatnánk és döntenénk.

Egyetemi, főiskolai területen sajtós és jó lehetőség van az előbb elmondott folyamatosság megteremtésére mégpedig éppen a dinamikus kiépülő és jól dolgozó képviseleti rendszerrel való munkamegosztásban.

A képviseleti rendszer fórumai számára kötelezővé kell tenni a végrehajtást és a döntések előkészítést, hogy a parlament megrendezése ne legyen kampányfeladat, a problémák megoldása ne legyen kampánymegoldás. Ez a munka az ifjúság és az állami vezetés közös együttműködésével kölcsönös feladat- és felelősségvállalásával valósulhat meg. Éppen a parlamentekkel összefüggésben az összehangolás miatt újrólóg át kell gondolni a folyamatos képviseleti demokrácia koalíciós szervezeti rendszerét, hogy alkalmassá váljon a kifejtett feladatokra.

Az ifjúsági, állami közös fórumok jelentőségének növekednie kell — az ifjúsági bizottság előremutató kezdeményezése e tekintetben. Megfontolandónak tartjuk az állami ifjúsági bizottság és az intézményi ifjúsági bizottságok közötti ágazati ifjúsági bizottság létrehozását lehetőségét és létjogosultságát. A szervezetben is ki kell fejteni a végzősok között közös érdeket, és azt a követelményt, hogy minél kevésbé az elkülönült ifjúsági és állami fórumok, szervek és szervezetek ütközése legyen a hajtóerő a fejlődésben.

A tankönyvkorszerűsítés jegyében A mezőgazdasági vállalatok gazdaságtana

„A MEZŐGAZDASÁGI VÁLLALATOK GAZDASÁGTANA” C. EGYETEMI TANKÖNYV VITÁJA

A Magyar Közgazdasági Társaság Mezőgazdasági Szakosztálya — az Agrárközgazdasági Tanszák kezdeményezésére — 1976. december 2-án megrendezte „A mezőgazdasági vállalatok gazdaságtana” című tankönyv vitáját.

A tankönyv kollektív munka eredménye. Szerzői: dr. Bethlendi László adjunktus, dr. Csáki Csaba docens, dr. Forgács Csaba tanársegéd, Kostyálné, dr. Sebestyén Mária adjunktus, dr. Módos Gyula aspiráns és dr. Vági Ferenc egyetemi tanár. A könyvet szerkesztette: dr. Csáki Csaba és dr. Vági Ferenc.

A sok éves tervszerű kutatómunka eredményeként született tankönyv egy kutatási időszak és az oktatás tapasztalatait összegezve vizsgálja meg a vállalati gazdálkodás legfontosabb összefüggéseit. Az előre felkért öt opponenstől — akik közül négyen maguk is oktatnak ebben a témakörben — azt kérték a szerzők, hogy véleményüket két kérdés-csoportban összegezzék:

Egyrészt a könyv jelenlegi formájában mennyiben felel meg a követelményeknek. Másrészt annak továbbfejlesztése során milyen változtatások lennének célszerűek.

Vitaindító bevezetőjében a kollektíva nevében dr. Vági Ferenc hangsúlyozta, hogy a könyv kidolgozásánál két alapvető kérdést kellett figyelembe venni. Az egyik, hogy a termelészövetkezetek és az állami gazdaságok társadalmi-gazdasági viszonyai jelentős fejlődésen mentek keresztül, s így ki kellett mutatni: 1. hogyan jelentkezik a gazdálkodásban a vállalati törekvések. 2. mire épült a gazdasági szervezetek fejlődése.

A másik alapvető kérdés, hogy a gazdaságirányításban elismert vállalati önállóság kibontakoztatásában maga a vállalat, hogyan élhet az új lehetőségekkel. Az összefüggéseket úgy kellett feltárni, hatáskukat kimutatni, hogy a könyvben a szakirodalom feldolgozásán túl az „én” és annak eredményei is visszatükrözzenek.

A vitában elhangzott vélemények fontosabb gondolatait az alábbiakban foglalhatjuk össze:

Dr. Dobos Károly egyetemi tanár (Gödöllő):

A tankönyv jelentős részében a korszerű vállalati gazdaságtan aktuális problémáival foglalkozik. A vállalati gazdaságtan fogalmának helyes meghatározását követően, szerintem helyesen, a szerzők különválasztják a vállalati vezetés és az operatív irányítás kérdéseinek tárgyalását. Ebből következően pedig

a vállalati gazdaságtan mellett, de vele szorosan összhangban léteznie kell mezőgazdasági üzemtannak is. Innen nézve azt lehet mondani, hogy a könyv, mint a többi vállalati gazdaságtani mű is, eltérő mértékben és arányban, de a vállalati gazdaságtani és üzemtani ismeretek ötvözeté.

Sok fejezete korszerű közgazdasági és módszertani ismeretanyagot tartalmaz. Egyik sajtósága, hogy a termelőszövetkezetek vonatkozásában a bruttó jövedelmi érdekesség talaján áll, bár véleményem szerint a vállalati döntéseket megalapozó számítások sokkal inkább a nyereség emelésére vagy a költségek csökkentésére irányulnak. A munka szerkezetében és tartalmában korszerű, a mezőgazdasági vállalati gazdaságtan kialakításában új utakon halad.

Dr. Enese László egyetemi tanár (Mosonmagyaróvár):

Magam is használom a könyvet. Innen nézve úgy ítélem, hogy bár vitatható megállapí-

lások vannak benne, tévedésekkel nem találkozhatunk.

Mint e tudományág művelője elsősorban a diszciplínát kerestem benne. Nagyon sok ilyen jellegű megállapítást tartalmaz is, de több helyen mégis hiányérzetem maradt.

Az elnevezéssel kapcsolatban szeretném megemlíteni, hogy az üzemtant már Hensch Árpád is gazdaságtudományak tekintette. Az elnevezésnél tehát tudomásul kell venni, hogy a tudományágnak hagyományos területi, hagyományai is vannak. A vállalatot, mint rendszeret tárgyaló fejezetet, nagyon jók tartom. Végül elismerésemet szeretném kifejezni a Tankönyvkiadó szégedi nyomdájának a szép kivitelezésért.

Dr. Gönczi Iván egyetemi tanár (Gödöllő):

A könyvet egészében nagyra értékelem. Régebben csak hittek, ma már tudjuk, hogy van egy ilyen típusú vállalati gazdaságtan. A munka egyrészt a vállalati érdekelttség és irányítás, másrészt a matematikai módszerek alkalmazásának módjaitól foglalkozik. Az objektív gazdasági törvények feltárása mellett egyidejűleg kell biztosítani a mindenkori gazdaságban való eligazodást is. Egyes fejezetek azonban még nem tudták kellő színvonalon feldolgozni a vállalati gazdálkodás összefüggéseit.

A könyv elolvasása után nem marad meg az olvasóban az a változatoság, ami a valóságban megvan. Nem találhatók üzemtípusok a könyvben. A műszaki fejlesztéssel foglalkozó rész szerintem bővíthető.

Az anyagok alapján vitaköz, tételeken fejtető és a címbe foglaltakat szűken kifejti szerzői stílus lehet megkülönböztetni.

A továbbfejlesztés szempontjából a magam részéről kiemelt jelentőséget tulajdonítok a matematikai módszereknek.

A könyv logikus felépítésű, könnyen tanítható. Nemzetközi mércével mérve is értékes munka.

Dr. Mátrai Zoltán vezérigazgató-helyettes (Bábolna):

milyen tudással rendelkező embereket kaphat a vállalat az oktatástól? A válasz ez esetben megnyugtató.

A könyv ugyanis az egyes fejezetekben világosan, közérthetően és rendszerezett megfogalmazásban tartalmazza a gyakorlatot érdeklő kérdéseket. A másik kérdés, hogy mit hasznosíthatunk a tankönyvben foglalt ismeretekből a gyakorlatban? Talán úgy is lehetne mondani, hogy egyfelől rendet csinál a gondolkodásban. Logikus és okfejtő. A hallgatókat a vállalati gondolkodásra tanítja. Ugyanakkor a gyakorlati kérdések megoldására irányuló gondolkodásra ösztönöz és ennek helyes irányít szab. Hiányérzetet keltett viszont a termelési szerkezet, termelési típus tárgyalása, mert nem adta annak megfelelő kritikai értékelést. A forgóeszközöknél a kamatterhekről csak közvetve esik szó, holott ez igen fontos kérdés. A matematikai módszerek kibontása igen színvonalas és értékes.

Az anyag alapos vállalati ismeretekre támaszkodik, mértéktertel és a vállalatot, mint komplex egészet tárja az olvasó elé.

Dr. Kádár Béla egyetemi tanár (Debrecen):

A könyv az eddig megjelent üzemtani könyvekkel ellentétben olyan tudományterületeket érint, amelyek nem tartoznak a hagyományos üzemtan körébe. Ezek a könyv spe-

cifikumai. A könyv középpontjában az önállóan működő szocialista vállalat gazdálkodási tevékenysége áll. Az anyag tömör, logikus felépítésű, és tankönyvszerű. Józan, mértéktertel, stabil és helyes szakmai álláspontot, szemléletet tükröz.

Néhány kritikai észrevétel: a szerzők közötti stílus különbség mértéke jobb munkamegosztással csökkenthető lenne. Helyenként a szakirodalomból átvett vélemények, ábrák túlhaladott ismereteket tükröznek. Általános az a vélemény, hogy tartós ismeretek, összefüggések és módszerek kívánkoznak egy vállalati gazdaságtan tankönyvből. Ebből a szempontból az anyag heterogén. Helyenként részletesen ismerteti a jelenlegi szabályozást, máshol túlságosan elvi síkon mozog.

A könyv jól rendszerezett és komplex. Továbbfejlesztését az anyag mélyítésével és rendszerezésével javaslom.

Dr. Szenay László docens (Gödöllő):

Az anyag épít a politikai gazdaságtani és a módszertani ismeretekben. Több kérdésben helyes szemléletet ad, illetve gondolkodásra készít. Az önálló munkára készítő esettanulmányok és gyakorlati segítésével az egyetemi oktatásban hasznos és főleg rövid könyvről van szó. Talán az egyes témáknál a komplex közelítés elvét nem sikerült mindig kellő mértékben érvényesíteni.

Dr. Páli László docens (számviteli tanszék):

Magam is tanítom azokat a hallgatókat, akik ebből a könyvből tanulnak. Innen nézve különösen a tankönyv korszerű szemléletét tartom pozitívnak.

Ki kell emelni, hogy a szerzők a különböző kérdések értékelése során bátran bírálták, s azt elvi alapon tették.

Az egyes részek színvonala tükrözi egyidejűleg a tanszék kutatási színvonalát is. Meg kell azonban jegyezni, hogy a szerzői kollektíva igen fiatal.

Dr. Mészáros Sándor osztályvezető (MEM STAGEK):

A könyv megjelenése időszervi és sokban gazdagította a tudományát eddig kialakult tananyagait. Sok része megfelelő a korszerű szemléletnek és tárgyalási módok. A továbbfejlesztés esetén javaslom, hogy a harmadik és a negyedik részt az újratermelési folyamatához szorosabban igazodva tárgyalják a szerzők. A módszertani részek arányával kapcsolatban az a véleményem, hogy olyan mértékig van helye a módszereknek (matematikai, operációkutatási), amennyire feltétlenül szükségesek a törvényszerűségeik megismeréséhez, a racionális gazdálkodás megismeréséhez.

Dr. Vági Ferenc:

A vita is jól mutatta, hogy nem is olyan könnyű tankönyvet írni. Az elhangzottak alapján a munkánk jól végeztük. Vannak azonban fogyatékosságok is benne. E téren kell a kutatásokat is továbbvinni.

Dr. Csáki Csaba:

Köszönjük az értékes javaslatokat. Úgy vélem, hogy törekvéseink elismerésre találtak. Ugyanakkor egyidejűleg számos javaslat is elhangzott. Így az egyik, hogy mi legyen a tananyagban. Ez megállapodás kérdése. Fel kell azonban hívni a figyelmet arra, hogy a vállalati gazdaságtani kutatásokat belül is végbemegy egy differenciálódás. A műszaki-szervezési részeket célszerű bővebben tárgyalni. E tekintetben az eredeti elképzelésünk nem sikerült valóraváltani.

A vita alapján megállapítást nyert, hogy az anyagot részben kvantitatívabba kell tenni, másrészt erősíteni kell a rendszerelméleti megközelítést.

Elképzeléseinket a vita alapján összegezzük, s ezt követően a feladat annak megvalósítása lesz.

Forgács Csaba

Forró szerdák

Napjainkban ünnepli egy-éves fennállását a KÖZGÁZ JAZZ-klub, amely tavaly márciusban indult hódító útjára a hazai jazzpódiumok szűkös mezőnyében. A JAZZ-klub beindulásában elvülhetetlen érdemeket szerzett Kőszegi Imre, aki együttesével a Rhythm és Brass-szal anyagi érdekeit félretéve igen kitűnő zenével örvendeztette meg a közönséget. Ezúton szeretnénk megköszönni segítségét a klubvezetőség nevében.

Mint később kiderült létrehozása sokkal könnyebbnek bizonyult, mint a szerda esti programok színvonalának és főleg látogatottságának biztosítása. Eleinte a közönség érdeklődése még a legvérmesebb reményeket is felülmúlta, de a várt folytatás objektív és szubjektív tényezők miatt sajnos elmaradt. Megemlíthetünk itt a kicsiny, de lelkes szervezőgárda tapasztalatlanságát, a kellő propaganda hiányát és a klubesték folyamatosságát zavaró eseményeket (tanítási szünet, az Interbrass együttes váratlan beugrása). Különböző szervezési hibák miatt egy alkalommal csak a nemeslelkű klubügyeletes mentette meg a klubot az aznapi csekély számú közönség számára. Mindezek ellenére néhány alkalommal forró hangulatú jazzkoncertnek lehetünk részesei. A félév és a sorozat végéhez közeledve a közönség létszáma exponenciálisan csökkent és az utolsó előadásokon pedig már intim családi hangulat uralkodott a nézőtéren.

A JAZZ-klub májusi agóniáját követően sokan kétségbeesettek lettek a jövőjéről, de a szervezők állhatatos és kitartó munkájának köszönhetően a JAZZ-klub-ot sikerült feltámasztani a klinikai halál állapotából. A klubvezetőségét csak 5 (azaz öt), "kegyelem-koncent" sikerült kicsikarni, amely arra volt hivatva, hogy vitalitását, avagy bukását végérvényesen eldöntse. Az új időnyben azonban a JAZZ-klub programstruktúrája és propagandája alapvető

változások ment át (sokat segített ebben a '76. mintájú „KÖZGÁZ”-plakát megjelölése is). Az előadók alkalmanként változtak, így a hazai jazzélet minden jelentősebb reprezentánsa megfordult klubunkban. Többször fellépett a már-már házigazdának tekinthető Kőszegi-együttes, a Csik-trió és több — eddig még nem látott, illetve hallott supergroup (a Tátrai Tiborral megerősített Csik-trió és Balogh Jenő együttese). Balogh Jenő kvintettje rutinos jazzsztárokkal nagy sikerű programot adott (Balogh Jenő — fenderzongora, Német János — saxofon, Lakatos Bögöly Béla — basszusgitar, Jávor Vilmos — dob.) Eljött a Rákfogó, a Mini és a Kisrákfogó együttes is.

A JAZZ-klub záróakciónaként olyan nagyszabású JAM-SESSION-t sikerült összehozni, amely az utóbbi években párját ritkította. A SESSION hatalmas közönségsiker volt és először történt meg, hogy többen kinnrekedtek, mert a közönség létszáma meghaladta a klub befogadóképességét (itt kell megjegyezni, hogy ilyen létszám mellett a szellőztetés nincs megoldva). Örömmel tapasztaltuk, azt, hogy — ha egyelőre még kis számban is —, de egyetemünkről is felkeresték a JAZZ-klub-ot.

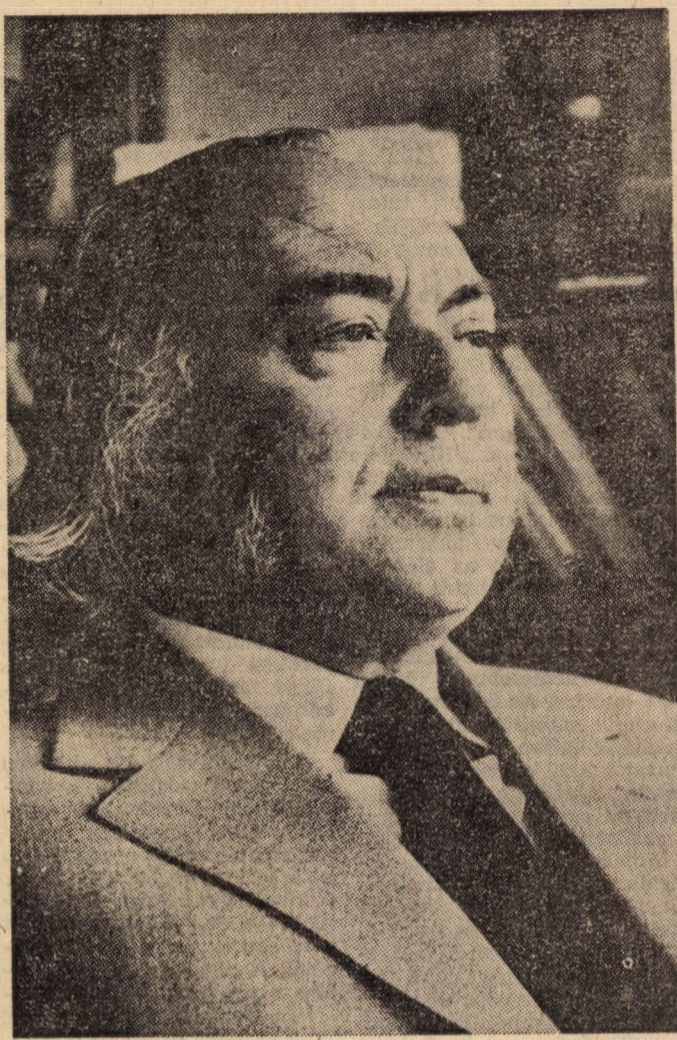
Igy a kezdeti nehézségek után sikeres félét zártunk. Ez évben folytatni kívánjuk a bevált elképzelést: havonta egyszer a Kőszegi Rhythm és Brass szerepel, a többi 3 alkalomra pedig alkalmasszerűen hívunk meg zenészeket. Újra hallhatjuk azokat a zenekarokat, amelyek az első félév során sikeresen léptek fel és megpróbálunk újodásokkal, meglepetésekkel szolgálni: például terbe vettük a Szabados-Horváth duó és a Bergendy együttes meghívását — és amennyiben sikerül „szakcsis Lakatos Béla szólóest-jét.”

Továbbra is szeretettel várja a rendezőség az érdeklődőket szerdaként a KÖZGÁZ JAZZ-klub koncertjén.

Winkler—Véteszi

Kultúra és közélet

Beszélgetés Hernádi Gyula íróval

Közélet? Politika. Mindenki politikáz. Ki tudatosan, ki öntudatlanul. Utóvégre is aki szándékosan távol tartja magát a politikától — az éppen ezzel foglal állást. Más kérdés, hogy milyet.

A kultúra emberei, a művészek elsősorban és döntően a műveikkel politikálnak. Működésükben az alkotások az elsődlegesek. De ezentúl, vagy inkább emögött létezik egy világnézet, egy politikum. És alkalmazhatóan felettebb tudás lehet, hogyan látják a művészek a politikát, a közéletet. A tájékozódáshoz ugyanis minél több szuveren, egyéni vélemény, érzékeny emberek világlátását kell ismernünk. Ezt kívánja szolgálni ez az interjú-sorozat. Nem műalkotások magyarázata, vagy művészportrék megrajzolása a cél, hanem az eszmecsere, egyfajta politikázás. A kérdések és válaszok — remélhetőleg — markáns álláspontokat körvonalaznak, amelyek talán vitát is kiválnak.

Az első interjúalany Hernádi Gyula író, megannyi nagyvívót kavart novella, filmforgatókönyv és dráma szerzője.

— A közélet lényege és magja nyilván a politika. Mit jelent az ön számára a politikum, vagyis mi jelenti az állítást a politikával való személyes kapcsolatában?

— Számomra a politikum lényege a forradalmiság. Tiszta-ban vagyok vele, hogy ez nagyon közérthető hangzik, de ettől még lehet igaz: csak pontosan tudni kell, mit értünk alatta.

Az emberi történelemben a forradalom egy mutációs lehetőség, lehetőség a tényleges változtatásra. S éppen úgy, ahogyan a biológiában a mutációt úgynevezett pontmutációk vezetik be, a társadalmi fejlődésben a forradalom bevezetői az úgynevezett pontforradalmak. Közülük például egy, a művészetben lévő forradalmiság eredménye. Mit jelent ez? Egyrészt és alapvetően a mondandó forradalmiságát, a téma strukturális újszerűségét. Azt, hogy a sztori elemmentárisan újat képvisel. Másrészt az ilyenfajta mondandót kell új, adekvát formában elmondani. Jömagam is erre tesz kísérletet. Hogy ez mennyire sikerül, ezt nem tudom, ilyen jelenleg dolgozom, s amely Hasfelmetész Jackről szól, fikciót és tényeket egyaránt felhasználva. A közvetlen sztori jó alkalom egy prúd,

alszent társadalom megrajzolására is.

— A Királyi vadászattal kapcsolatban az az aggályom, hogy a darab előadása végül sajátságosan, vigszínházian kommersz lett.

— Ezt én nem hibáznak, inkább erénynek tartom. Ebben az interpretációban minden réteghez eljuthat valami a darabból, ki-ki megtalálja azt a mozzanatot, ami számára érdekes, ami neki mond valamit. Szerintem a „magas” művészetet igénylők csoportja is.

— Nem eredményezi ez azt, hogy mindenki csak annyit ért meg a darabból, csak azt a szintet látja, amennyit már eddig is értett és tudott?

— Úgy vélem, hogy ennek a kérdésnek az érdembeli megválaszolása nem a művész, illetőleg a művészet feladata. Nem a művészet dolga az elfajta konzervatív és veszély elhárítása sem. Nem a művészeté, hanem az oktatásé. Azon szervezeteké, amelyek a befogadót nevelik, amelyek a befogadást tanítják. Vagyis az iskolák dolga a műelemzés, az esztétikai érzék, a befogadóképesség kialakítása és fejlesztése. És ma már József Attilát is nagyon sokan értik és szeretik.

— Szó volt a politizálás, a közélet személyes oldaláról, arról, amit önnek személy szerint jelentenek. A dolog másik oldala nyilván a fórumok, intézmények, társaságok kérdése. Létrejönnek-e, életképesek-e, termékenyek-e. Csoóri Sándor egy interjújában nosztalgiával emlegette azt a körülbelül 10—15 évvel ezelőtti kort, a Belvárosi kávéházban, amelynek önön kívül többek között Jancsó Miklós, Konrád György, a közgazdász Lista Tibor, a történész Vekerdí László is tagja volt. Es ma?

— Úgy látom, hogy elég sok kihazavágható lehetőség, fórum van. Létezik például egy filmklub a Filmművész Szóvivetségen, ahol most csak akkor jönnek össze, ha valami filmkritikát lehet megnézni, ezen túl semmi. Aztán tudomásom szerint van egy csoport Sci-fi-klub, amelyek nagyon népszerűek, hiszen sokakat érdekel a dolog. Az ilyen klubok már csak a téma miatt is nagyon közérthetőek lehetnének. Talán nem értenek hozzá, akik ezzel foglalkoznak. Igéretes a 25. Színház köre is, és a Várszínházban még jobb lehet, mert ott lesz helyiség is a klubélethez. Ami a mi régi társaságunkat illeti a Metropólban és a Belvárosiban, azzal kapcsolatban számomra úgy tűnik, bár nem vagyok benne egészen bizonyos, hogy az ilyen típusú közélet valószínűleg elsősorban a fiatalok kezében van. Azóta sokan megnő-sültek, távolabba kerültek, különböző gondokkal küszködnek. No és az elvek kohéziója is meggyöngyölt, az elvek is differenciálódtak. Ma már nem mindenki barátom abból a társaságból, akit akkor még nagyon is elvbarátomnak tartottam.

— Csoóri azt írja, hogy abban a társaságban voltak olyanok, „akik az európai kultúra újdonságait tálták föl, s voltak, akik a hazai társadalmi állapotokért.” Nem lehet-e, hogy az új mechanizmus feltalálásának időszaka, a cseh-szlovákiai események, s a nyugat-európai forró nyarak távolodnak egyre messzebb?

— Biztosan ez is közrejátszik. Ezek a mi éveink a tájékozódás korszakának tünnek. A világban általános tünet, hogy a kiegyensúlyozottság, a konzolidáció észlelhető mértékűvé vált. De ugyanakkor az is igaz, hogy az ilyen nyugodt években kell még vadabul még szenvedélyesebben kutatni a megoldásra váró problémákat. Éppen most kell megfogalmazni az aktív állításo-kat.

— Az nyilvánvaló, hogy hosszú távon a társadalmi haladás igénye, tehát a politika nélkül nincs értékes művészet, így irodalom sem. Vajon abban az ismert tételben, hogy a magyar írók nem menekedhetnek a politikától, csak ez van, vagy több is?

— Történelmünkben mindig voltak olyan korszakok, amikor valóban az írók jelentették a politikát. Példáért visszamehetünk akár a nyelvújítás koráig, vagy még messzebb. Ez annyit tett, hogy váteszként szerepeltek, a nemzet-titómestereivé váltak, vagy erre aspiráltak. Esetenként óriási politikai terheket vettek magukra, művészetik alapvetően didaktikussá vált, s a művészet immanens funkciói háttérbe szorultak. Manapság, velejég átpolitizált világunkban a politikai és művészet funkciók egyensúlya még érzékenyebb. Sokan elemeztek már, például Marcuse, hogy hogyan megy végbe a polgári társadalmakban a kettészakadás, hogyan teremtődik mítosz a tisztá művészetéről, s hogyan kényszerül, bele a művészet a forma szorításába. Nálunk az írók politikussága azzal több a társadalmi haladás és az esztétikai érték kapcsolatát kifejező tételnél, hogy ez a politikusság tényleges része a marxista strukturának, hogy az író fel tudja használni saját problémamezőkenységét, a világ, a történelem magyarázatára, a társadalmi problémák megoldására. Ezzel szorosan összefügg az a régi dilemma, hogy miért történelmi a téma, s miért nem mai tárgyú az alkotás. Azon túl, hogy mi tabu, hogy hol nagyobb az érzékenység, úgy vélem, az írók nem szívesen nyúlnak lezártan, kiforratlan, kielemezetlen korszakokhoz, csak a biztos dolgokat merik megítélni. Ez nagyon kényelmes álláspont, illetve álláspontunk. Nem szükséges rossz, hanem olyan-mi, amit meg kell változtatni. Éppen ezért, terveim között szerepel egy mai tárgyú regény is.

— Egyetért azokkal, akik a magyar filmművészet újkéletű hanyatlását konstatálják?

— Nem. A nagy korszakot megelőzően, a hatvanas évek második fele előtt tulajdonképpen nem létezett magyar filmművészet. Egy-két nagy egyéniség például Radványi, Szóts és más senki. Aztán jött egy fiatal, tehetséges gárda, és a semmilyen után jelentős, komoly filmek. Persze, hogy óriási volt az ugrás. Jancsó, Huszár, Kovács és a többiek. Egy magas színvonalat tartani viszont sokkal kevésbé látványos és sokakat arra indít, hogy ilyen látványosság híján válságról beszéljenek. Azt is tudomásul kell venni, hogy újat kitalálni nagyon nehéz, s a mérce nagyon magas, akármilyen említett rendező által képviselt stílust nézzük is. De Grunwalszky Ferenc vagy Bódy Gábor első filmjei így is figyelemre méltóak.

— Mi a véleménye az egyetemi ifjúságról? Érzékeli ezt a réteget?

— Azt mindenképpen érzékelem, hogy nagyon sok egyetemista van, és jónak tartom, mert mindenképpen használ a politikusságnak, az érzékenységnek. És van valami, amire még abból az időből emlékszem, amikor a Város-épitési Tudományos és Tervező Intézet munkatársa voltam. Kutatások bizonyítják, hogy egy település lakosságának, sőt bármilyen nagyobb csoportnak körülbelül 20 százalékát teszi ki az úgynevezett progressziven elégedetlen emberek csoportja. Gondolom ez végül is az egyetemistákra is áll. S ha csak azt vesszük, hogy az egyetemisták száma megnövekedett, akkor világos, hogy ez a progressziven elégedetlen 20 százalék ma nagyobb tömeget jelent, mint bármikor. És ez reményekre jogosít.

Morcásnyí Géza

Elsős KISZ-vezetők tábora

A VIZSGADŐSZAK VÉGÉN, január 26—29. között a lakiteleki Bagi Iona építőtáborban tartotta az első évfolyam téli KISZ-vezetőképző tábort. A közel ötven aktív-titkár, alapszervezeti titkárok, a kollégiumi DB tagjai, tanszéki képviselők, instruktorok és az évfolyamvezetőség tagjai az első napon meghallgatta Laudon Gábor ÉV-titkár beszámolóját az elmúlt fél év mozzalmi munkájáról. Ezután csoportos foglalkozásokon vitatták meg a többiek között az akcióprogramok készítésének és az egyéni vállalkások értékelésének problémáit. Szó esett a politikai oktatás helyzetéről, az érdekelmi tevékenység fokozásának és az információáramlás zökkenőmentessé tételének lehetőségeiről, valamint az instruktorok eddigi munkájáról is.

A pénteki napot a tanulmányi munka értékelésére, és az e téren felmerülő feladatok megbeszélésére szánták a szervezők. E jelentős kérdés egész délelőttön át tartó megvitatása után a tábor lakói üzemeltetésen vettek részt a Kecskemét-Szikrai ÁG pincegazdaságában.

Másnap délelőtt a KISZ-vezetők tájékoztatót hallhattak a szakosodásról. A nagy sikerű beszélgetésen, amelyen a fő téma mellett szó esett a tanszékek és hallgatók kapcsolatáról, a tanulmányi fegyelemről, és a vizsgaidőszak tapasztalatairól is, részt vett Gondí elvtárs, Halmaj elvtársnő, és valamennyi első évfolyamon tanító tanszék képviselőjében egy-két oktató.

Délután a tábor zárására és munkájának értékelésére került sor.

A szabadidős programok hasznos eltöltéséről is gondoskodtak a szervezők. Esténként egy-egy felkészült KISZ-titkár vezetett vitát közérdekű kérdésekről. A beszélgetések té-

mája volt többek között a magyar gazdaság jelenlegi helyzete, és az egyetemi diákélet is. JENDRONOVICS PÁL, a tábor egyik szervezője az alkotó légkört tartotta legfontosabbnak.

— Sajnos, minden kérdés megbeszélésére még a feszített program mellett sem jutott idő, de a legjelentősebb problémákat sikerült átfognunk. Nagyon jó dolognak tartom, hogy nemcsak üres szövegszövegszerű, hanem születtek hasznos gondolatok, javaslatok is.

A tábor egyik célja az volt, hogy „felrázzuk” egy kicsit a KISZ-aktivistákat, jobb, aktívabb munkára ösztönözzünk. Úgy érzem, ezt maradéktalanul sikerült elérni.

Általában is jellemző volt ez a nagy „harci kedv”, és azt hiszem, a KISZ-titkárokon már a második fél év eddig eltelt néhány napjában is észre lehetett venni a megnövekedett lelkesedést.

Végül sikeresnek tartom a tábort azért is, mert lehetőséget adott sok olyan dolog megbeszélésére, ami felett esetleg elsiklottunk volna.

BORBÉLY ISTVÁN, a 19. csoport titkára a tábor egyik legaktívabb tagja volt:

— Én is a konstruktív szellemet és a jó hangulatot tartom a vezetőképzés fő erényének. Nagyon szerencsés például a problémák megbeszélésének ez a csoportos módja. Ennek segítségével megismerhettük más alapszervezetek gondjait és lehetőségeit a jó dolgok átvételére is. Emberileg is közelebb kerültünk egymáshoz, ami azért is fontos, mert az egyes alapszervezetek munkáját ebben a félévben sokkal jobban össze kell hangolnunk.

Ha ez a lelkesedés megmarad, és a tagságra is át tudjuk vinni, a most kitűzött célokat elérhetjük.

Király László

Kedélyeskedés — rövid pórázon

(A KARD)

VII. Gergely — Gábor Miklós

Pest van messze!

Mire föl írok a vidéki színházokról? Mert jó színházról érdemes írni. No és miért írok pont a színházokról? A színház csak ürügy, hogy írhatok — igaz: ürügynek szívem szerint való. Hogy miért írok egyáltalán? Összintén: hogy minél többek világnézetét hasonlítsam az enyémhez. Milyen a világnézetem? A summás summámonddást elkerülendő, maradjon ez most nyitott kérdés. Hátha a következő 87 sorból úgy is kiderül valami. Ha másról nem is, hát a színházszektorról. A színház pedig, ahogyan Cseh Tamás énekl, külön világ. A polgári színház ellenségem. Mi a polgári színház? Az, amelyet nem a „mit nekem a költészet magam” védjegyű alapelv vezér. Amelyet nem hat át az igény, hogy politikailag és társadalmilag aktív legyen. Amelyik nem akarja fölfordítani a világot, vagy legalábbis a világnak azt a részét, ami még Kánaánon innen van. Amelyik nem a változtathatóság hívét és alapelveit hirdeti, hanem a változatlanítást próbálja haladásnak varázsolni. S ez a polgári színház tulajdonképpen még mindig uralkodik a magyar színházkultúrában. Latinovitsot kell említeni bizonyítékként — nem büjtve mögé semmit sem, nem zászlóra tűzve, csak szomorú tényként: színházkultúránk csak addig nem volt neki akadály, amíg nem akarta ledönteni a polgáriság falait. Valamire való rés ezeken a falakon egészen néhány évvel ezelőtől aligha volt, és tudatos, kitartó ostromló is talán csak az egy Major Tamás.

Aztán jött a Huszonötödik Színház (a pestiek közül azóta is csak ők — Major és Gyurkóék — a „vidékiek”), és néhány fiatal, feltűnően tehetséges rendező, akik koruknál fogva a legtöbbet vihettek át pályakezdő munkáikba az éppen csúcson levő magyar filmművészetből, a beat-mozgalomból és az évtizedes izgalmás eseményeiből. És közülük néhányan — Ruszt József, Székely Gábor, Zsombolyai János, Asher Tamás, Valló Péter, Paál István — lementek vidékre. Ők ütötték a nagy rést, amelyben most már reménykedhetünk. Elsősorban ők teszik, hogy néhány éve nem működik el évad anélkül, hogy vidéken ne születne egy-egy színház-történeti értékű rendezés. (Szolnokon a Macskajáték, Kaposváron az Egy lócsiszár virágvasárnapja, Pécsen a Caligula, Kecskeméten a Don Carlos, vagy legutóbb újra Szolnokon az Athéni Timon és Kecskeméten a VII. Gergely.) Van közlendőjük a darabokkal. Nem előadást akarnak, bérletet, vagy bérlet nélkülít, hanem hatni akarnak ránk. És persze a világnézetünkre.

A hatvanas évek második felének legnagyobb magyar filmjei (például a Szegénylegények, a Falak, a Tízezer nap, a Tiltott terület, a Fényes szelek) más-más módon, de adekvát kifejezői voltak egy átfogó demokratizálódási igénynek és folyamatnak. A film — lévén a legdemokratikusabb művészeti ág, formailag és tartalmilag egyaránt kiválóan alkalmas eszköznek bizonyult. A demokratizálódás ma is döntő fontosságú feladat. De ma már nem kísérlik olyan látványos áttörések, mint a hatvanas években. Előtérbe kerültek alapvető világnézet dilemmák is. Nem a revízió igényével, hanem mert a társadalom számára elengedhetetlen a tudatos hit meg- vagy újratemetése. Am az igaz értékekért harcolni kell: megküzdeni érték gondolatban, cselekvésben, alkotásban egyaránt. A mostani dilemmákhoz aprólékosabb, bensőségesebb kérdésfeltevés illik — a színház modora. Emez sokkal kevésbé demokratikus, mint a film, könnyebben módorossá válhat — de így is nélkülözhetetlen. Sőt, ahogyan a fenti filmek egyszerre voltak igény és folyamat kifejezői, ugyanúgy az említett színházi rendezők munkái egyrészt a szükséges dokumentumai, másrészt érdemleges megoldási kísérletek.

Ilyen szempontból feltűnő a rokonság a Székely Gábor által rendezett Athéni Timon és Ruszt József munkája, a VII. Gergely között. Bár különböző hangsúllyal, de mindkettő aktuális tanulmány a hitről, a buzgalomról, az elkötelezettség cselekvésről. A Timon egyszerű meggrázó és gyűjtő hatású vándorlat az érdekeken alapuló elkötelezettség ellen. Másrészt higadt, illúziómentes számvetés azzal, hogy az érdekekkel szemben mind a naiv jóakarattal, mind az elvakult düh csak bukást hozhat. De a rendezés egy pillanatig sem hagy kétséget afelől, hogy Timon diühödöt átkai a nézőtérre szállnak, s hogy Timon nagy nekirugaszkodásairól való, elnéző mosolyú tudásunk senni mást nem jelent, mint hogy mi az ő harcát már elbuktuk.

Németh László drámájának hőse, VII. Gergely pápa, nagyobb formátumú egyéniség Timonnál. Az összeütközés itt a pápa által képviselt szilárd, megindhatatlan hit és az ennek jegyében való cselekvés, illetve a „selemes kereszténység”, az érdekeken alapuló, mérlegelő elkötelezettség között történik. Ruszt azzal teszi aktuálisá a konfliktust, hogy a pápát vezérítő hitet nem a kereszténységként, hanem konkrét, emberekért való ügyként mutatja meg. Nem egyszerűen a feudális, világi hatalom áll szemben az őt alárendelni akaró egyházzal, hanem az elkötelezettség lépje mögött saját javait féltő és védő hatalmasok. Ebben az összefüggésben a pápa halálának közeledte nem bukás, hanem józan, kiharcolt, tudatos föltámasztás: „szerettem az igazságot, gyűlöltem a hazugságot” elv követése kemény, kíméletlen harcot jelent. Magyarországon is, ma is. Úgy értem, hogy Székely is, Ruszt is ezt vallja a Timonnal és a VII. Gergellyel.

(A szolnokiak március 7-én és 8-án vendég szerepelnek a Vigaszínházban, de sem Kecskemét, sem Szolnok nincs elérhetően messze.)

Morcványi Géza

Minden legyőzendő legyőzése, minden megváltoztatandó megváltoztatása olyan folyamat, amely szükségszerűen tartalmazza a neveltségessé válás mozzanatát is. Minden, ami ésszerűtlen, emberellenes, fojtogató és megalázó: tulajdonképpen vice — tanítják a gúny és a humor legnagyobb mesterei. Amit a gúny már körüljár, átvilágított és kivésett, megforgatott és lejáratott: előbb vagy utóbb, de a mulandóság. És csak az ilyen indíttatású, ilyen célzatú humor követelhet helyet magának az „esztétikum”, a művészet szférájában. Különben szellemeskedésnek, kedélyeskedésnek, olcsó élcelődésnek, kabarének infantilis apologetizmusnak vagy akárminak hívhatjuk. Példát az előbbire tucatjával, az utóbbira százával lehetne sorolni.

Itt van még az öngúny. Az önmegismerés elengedhetetlen, a legnemesebbek közül való eszköze. Az öngúny határa erőnk, stabilitásunk és harmóniánk határa, korlátai saját korlátaikkal esnek egybe. Az öngúny képessége, „luxusa” a szellemi egészség jele. Hiánya a szellemi egészségtelenség.

Mindezek már régóta tautológiaiák, mi több — közhelyek. Az emberiség hamar megismerte, megtanulta és ezért ki nem kerülhetette őket. Létrehozta viszont a humor „kvázi formáit” — ösztönösen, vagy tudatosan, e szempontból mindegy. Történt ez a célből, hogy az igazi szatírát, az igazi öngúnyt annak kíméletesebb formájára cserélje föl és ezzel valódi értelmét — élet — vegye.

A humor tudatos — ösztönös, illetve tényleges célzata, akart és akaratlan hatása közötti lehetséges ellentmondás újabb szövevényességet visz a dologba. Csak egy valami biztos: a humornál, szatíránál, vígjátékban politikussá, pártosabb, elkölözettebb és ideológikusabb műfaj aligha létezik.

Miért nem jó, miért nem elég a kedélyeskedő kabaré és

filmbeli megfelelője, a kedélyeskedő vígjáték? Miért nem lehetünk büszkéek erre a „nemzeti hagyományra”? Miért jelent szellemi egészségünk hiányát is a színvonalas szatíra hiánya?

Tudatában annak, hogy többféle válasz létezik: Mert a kedélyeskedő humor egyfajta paternalisztikus liberalizmus jegyében fogant világkép talán legjellemzőbb megtestesítője. Ez a világkép viszont torz. Könnyen ösztéveszthető a demokráciával, mert demokratikus pózban tetszeleg. Hangvétele rossz értelemben „plebejus”, modora bizalmaskodó. Közúgygyé változtatja a magánügyet, hogy magánügyévé változtathassa a közügyet. Humora cinkos kacintások közepe kisé és nagy királyok gyarlóságairól „titkairól” feccseg, ezzel mintegy közérdekűvé, általános emberi gyarlóságokká retusálva azokat. „Egyformák vagyunk mindannyian, legyünk hát elnézőek!”

A kedélyeskedés bölcsen atyai megbocsájtsa a rosszat, a megváltoztatandót szentesíti, végeredményben természetesen tartja, mosolygóni való gyengeséggé változtatja. A kíméletlen szatíra vértetésbe bújik, de retentően reszket a célbavett alany érzékenységétől. A sértődés legkisebb jeleire visszavonul — ha egyáltalán veszi a bátorságot „megsérteni” valakit.

Az alapjául szolgáló világkép ellentmondásossága — alapvetően a demokratikus álcát és a „liberalis” tartalom ellentmondása eleve kizár bármiféle homogén, szintetizálásra alkalmas világnézetet és szükségképpen tükröződik ez a megfelelő esztétikai formák inhomogénitásban, daraboltóságában, töredezettségében. Felfedezhetjük ezt nemcsak a kabaré, de a hasonzorú dráma és film esetében is.

A kedélyeskedés számára maga a szó, a vice a tett, a politika, a cselekvés maximuma. A valódi szatíra a cselekvés, a javítási szükségességét teszi

evidenssé. A kedélyeskedés kielégít, az utóbbi hiányt kell. Nem több és nem kevesebb, mint a változatlanítás vagy változtatás igénye állítja szembe őket. Tehát alapvető világnézetű különbségek.

Vállalván az olvasó bizalmatlanságát: a mi szellemi élettünknek sem kedélyeskedésre van szüksége. Akad bőven változtatni, javítani valónk.

★

A kard ízléses, kulturált alkotás; szakmailag az átlagnál jobb munka. De sajnos alkotói (Dömölky János, Csörke István, Zsombolyai János), sem tudták a magyar filmvígjátékok kilendíteni a kedélyeskedés logikájának korlátaiból. Minden előzetes híresztelés ellenére nem született meg a várva várt kíméletlen szatíra.

Mert a film módszere alapvetően extenzív: hiába az alapötlet eredeti szellemessége, a véletlenszerűen ráfüggesztett humorzoaik nem állnak össze intenzív értelemben vett egységes, egészséges. Önkényesen és tetszés szerint cserélhetők is. A sajtó, a tsz, a múzeum, a szeretetothon helyett nyugodtan szerepelhetne akármi más — a film hordereje semmit sem változna. Nem változna, mert esetleges és alkalmiszzerű jelenségeket céloz meg, a gyökereit visszavezethető, társadalmunk jellegéből szervesen következő jelenségeket helyett. Ezek a szerves jelenségek is emberi gyarlóságokban jelennek meg ugyan, de nem azokból származnak. A sajtó például nem véletlenül olyan, amilyennek a film mutatja. A film által elért és megragadott jelenségszinten viszont akár másmilyen is lehetne. De akkor, hol a művészet?! Eppen a kíméletlen kivésés, átvilágítás, a mély és valódi megismerés hiányzik — és vele együtt a színvonalas szatíra. Mert hiába, hogy alig, illetve csak néhol látszik a hegészetek nyoma (ez az alkotók szakmai tudásának érdeme), ha a tartalmi-gondolati homogenitást hibázzik. Persze a formai homogenitást nem lehet

teljes a tartalmi ellenében: A kard is rákényszerül réstómitó szituációk használatára (orgia az üres lakásban, vagy a rezonőr pszichológus), a már-már elakadt cselekmény mesterséges továbbbővítésére.

A tartalmi-gondolati szétdarabolttság, esetlegesség és véletlenszerűség szükségképpen bontja meg egy másik dimenzió: a hősök, a sorsok, a személyiségek logikájának következetességét. Jelenti ez egyrészt a hősök motiváltságának olyannyira eltérő szintjét és mélységét, amely kizárja a köztünk létrejövő viszonyok és találkozások esztétikai jellegét. Másrészt a hősök aktivitásának, viszonyulásának művészi következetessége, érvényessége bomlik meg. A főhős esetében például: Miért dobja a Dunába a megszenvedett kardot, ha már munkahelyén, főnökeivel szemben nem a meghunyászkodást a visszahasonulást választotta? És lehetne sorolni még az ellentmondásokat.

A tartalmi-gondolati vákuumok magyarazzák, hogy az alkotók csak felemásan tudták elképzelni kedélyeskedő vígjátékaink, szatíránk mindig csábító ízlésicamát: az „alsópapásig komplexust”. Vagyis (dúrván fogalmazva) az alsó szintek, az alsó vezetők korlátoltasága, provinciális ostobasága majd minden rossznak alapvető oka. A tsz-szituáció, ha halványan is (ez igaz), de valamennyi ilyesfajta beállított-ságnak minden szempontból felesleges megnyilvánulása.

Erénye végül a filmnek ez a (sajnos csak helyenként szóhoz jutó) lélektani mikrorealizmus, amely például a telefonáló múzeumost nőt jellemző oly ragyogóan sürített, intenzív gúnnyal. Ha ez adta volna meg a hangnemet...

★

A kard című film tanulsága: A vígjáték megújulását csak világnézet megújulás eredményezheti. Kedélyeskedni — jószándéktól függetlenül — ma már kevés.

Zimányi Zoltán

Ez csak divat!

A TELEVÍZIÓBAN 6 részben vetített „Ez csak divat” című animációs filmmel kapcsolatban elsősorban az animációs film szerepéről, lehetőségeiről kívántam továbbgondolkozni, de kezdeti célemtől mindig eltértem. S ennek oka a film gazdag gondolattartalmi telítettsége. Még ennek kifejtésére is mindig kevés az adott terjedelem, s így az animáció elméleti kérdéseire kitérni soha nem sikerült. Most már egy pár szóban hadd szóljak mégis előbb az animációról, mint műfajról.

A köznyelv rajz- vagy bábfilmről beszél, a szakma, a pontosítás kedvéért animációs filmről. Így ugyanis helye van e műfajban a mozgatóról, vágott kollázsforóknak, s a festmény- és tárgymozgatás is ide sorolható. E műfajnak a képzőművészettel közös mozzanata: a befogadóra hatást vizuális eszközökkel gyakorol, de eltérő vonás a szöveg- vagy (és) zenekíséret, amely a hatást fokozza. Lényeges és meghatározó eltérő vonás: a képi ráhatás valóban időben történik.

Azaz: nem az egyes képeknek kell (lehet) a nézőben a történés egymást követő mozzanatait érzékeltenni, hanem ez ténylegesen képsorokkal, tényleges történés-folyamatok megjelenítésével ábrázolandó. Az adott film szinte teljesen felsorakoztatta az animáció lehetséges eszközeit. S most nézzük meg: minek az érdekében.

A film egyik nagy érdeme: olyan lényekre, összefüggésekre hívta fel a figyelmet, amelyek a köztudatban közel sem evidensek. S ezt olyan eszközökkel tette, amelyek biztosították, hogy ezekből az összefüggésekből valamit — felkészültségtől, ismeretektől, ráhangolódástól függően — mindeki megérthessen. Kiindulá-

si alapul a ténylegesen meghatározó társadalmi-gazdasági tények sorozata. S mindezt nem a dr. Agy-féle magyar-rajzattal, szájbarágással, tanmesével, hanem animációs eszközökkel, a néző asszociációs képességét igénybe vevő módon. Ez az állandó asszociációs igény tulajdonképpen nehézzé (néhány helyen a gyors gondolatváltások miatt szinte követhetlenné) tette a filmet. Am ekkor is szólt a zene, s ha valamely néző egy-egy gondolat megemésztéséig nem jutott el, akkor is élvezhette a filmet, élvezhette a zenét, a rajzot.

A FILM 6 RÉSENE közül az első a kezdetektől 1945-ig fogta át az egyes korok jellemző mozzanatait (itt a nagyvonalúság sok esetben véletlenszerűséget, felületességet szült). Megoldásai között viszont egyszerű volt a 17-es Oroszország felidézése, Brecht Kolddráma, a világválság, Hollywood csillogása és a munkanélküliség párhuzama a produkció egyik legsikerültebb része. A második rész a háború utáni élet néhány jellemző vonásáról beszélt: legelgondolkodtatás a '45. április 5-én felújított Csárdás király felidézése. A harmadik, kevésbé egységesnek sikerült rész a '60-es évek elejéről jut el. A minden bizonytalanná válók hangulatáról (Raffaello sixtusi angyalkái az

atomfelhőn könyökölnek) a hidegháború végét jelző nembetközi kultúraáramlásig (Gilbert Bécaud Moszkvában, szovjet filmek Nyugat-Európában) haladunk. E körbe iktatódik az élő szöveghez (riport-részletekhez) rajzolt figurák szereplésének (gyakori eszköze a film készítőinek) egyik legtöbbet mondó „poén”-ja. Egy fiatal közli: „A politikában nem szeretek belemerülni, mert bonyolult.” S ezt szentes, izzadt bányászporthetókat követik. Az ellentét érezetesen rendkívül hatásos. A negyedik rész a leggazdagabbra sikerült animációs képsorokban és

komplett gondolatközlésben. A rock zene bekapcsolódásával lüktető lett a film ritmusa. Richter zongorajátéka önálló kisfilmnek is tökéletes lenne. A pesszimista szindarabok megidézése Hopkínsék szolid polgári családjának képével ironikusan elgondolkodtató. Az angol vonatról a locomotion-zenére szórakoztató ötlet. Az egész produkciónak talán legsikerültebb része (mert értelmi-érzelmi hatásában a legkomplexebb, s animációs megoldásnál kifogástalan) a Kennedy-gyilkosság képsora. Az utóbbi két évtized egyik legképeletesebb s legnagyobb hatású politikai gyilkosságának, s a polgári jólét gondjaival elfoglatott figuráknak egybevető képsora tökéletes. A Telstar-tweet zenéjére az úrhajózás

korának, a kozmikus kornak fotóival zárul a negyedik rész. Az ötödik rész a beatkorszak dicsérete. A Beatles, Mick Jagger, Jimmy Hendrix, az Omega szolgáltatják a zenét, s a Sárgea tengeraltjárótól az Easy Rider-ig (a Jesus Christus Superstaron keresztül) mutatja be a film a kor jelenségeit. A hatodik, befejező rész a Love story-val vezet be a nyugati giccshullámot, s napjaink múlt iránt érzett nosztalgikus visszavágódásán keresztül a jövőig, a gyermekkel vezet. Közben talán a leginkább vállalkozik a címbe ígért (szokásos) divatjelenések bemutatására — ám ennek következménye, hogy gondolatilag a legkevésbé gazdag e rész. A film záró képei a „Mi a divat?” kérdést vetik fel — válasz nélkül. Mintegy érzékeltetve: csak beszéltünk róla, csak néhány vonását érzékeltettük, s közel sem adunk pontos képet a divatról. (Én ugyanígy vagyok e filmmel: számos jelentős mozzanattal, például a táncokkal, ezek beilleszkedését a film rendszerében nem is említettem).

A FILM ZENÉJÉT, amely néhány helyen döntő tényező volt a mondanivaló szempontjából, s amelynek szerves illeszkedése mindenütt elsőrendűen segítette a képsorok hatásosságát, Kisfaludi András, a film főmunkatársa válogatta. A filmet Kovács György rendezte és írta (ez utóbbit Komlósi Jánossal együtt). A szociológiai aspektus hangsúlyozottsága Makara Péter szociológus szaktanácsadásának köszönhető. A problémafelvetési és -megoldási módszer ígértes lehetőséggel kecsegtet: egy hasonló igényű és kvalitatív produkció a mai hazai problémákra hozzájárulna ahhoz, hogy a tv-nézők széles táborának — nekünk, egyaránt növekedjenek társadalmi önismeretünk és vizuális kultúránk.

Chikán Bálint

Fel a csúcsra (Fotó: Tutsek Csaba)

Sí – hó – Tátralomnic

Még javában dült a vizsgaidőszak, amikor mi, 41-en, már egyre gyakrabban a Tátráról és a sízésről beszélgettünk. Hetente háromszor találkoztunk a tornateremben, gumikötéllel, fekvőtámaszokkal, sígéppel készültünk az idei táborra. Az elutazás előtti héten a lécek, bakancsok szétosztása folyt, az utolsó szárazföldi edzések a „hó-raszálás” előtt.

24-én indultunk a Rákóczi-expresszsel, sötétedett, mire Lomnicra értünk.

Az igazi munka másnap délelőtt kezdődött. Sokan először csatoltak lécet a lábukra, az első órák vidám csetlés-botlásal teltek. Azután kialakult a napirend: reggeli, sízés, vacsora, séta, kártya, korai lefekvés. A további napokban kemény munka folyt, reggeltől estig gyakoroltunk. Zsádányi tanár úr, Török tanár úr és Orosz tanár úr járhatóanul javították a hibákat, biztatták a félénkebbeket.

A hét közepére mindenki megszerezte a szükséges lécbiztonságot, amivel komolyabb lejtőkre is merészkedhettünk. Nagy élményt jelentett az első, sífelvonós pályán eltöltött nap: a kezdeti féltékenység, a bukások, a tartáshibák, a felvonó okozta kellemetlenségek. A hátralévő napokban, kisebb csoportokban, tudásunknak megfelelően választottunk pályát, mindenki megérezhette a sízés örömeit.

A búcsúvacsorán értékeltük a tábort, az egyéni teljesítményeket, megbeszéltük a tapasztalatokat, meséltünk a táborról, megtanultuk a sízők indulóját. A kifogástalan szervezés, a testnevelési tanszék oktatóinak lelkiismeretes munkája, s nem utolsósorban a

nagyszerű időjárás és a szép környezet lelkes híveket szerzett a sízésnek. A kemény, előzetes edzések előkészítették az izmokat, összekovácsozták a társaságot.

A pályaudvaron csoporttársaink vártak bennünket. Első kérdésként természetesen ez volt: „Mondjátok, van-e hó Pesten?”

Bár a tábor maga egy hétig

tartott csupán, hatása ennél sokkal nagyobb.

Egymástól mi a sízők köszönésével búcsúztunk a tábor végén, sokan az egyetemen is így köszönünk azóta egymásnak. Biztos, hogy a mátrai, a normafai, a dobogókői pályán is fogunk találkozni, addig is: sí!hó!

m. g.

Sítúrán (Fotó: Tutsek Csaba)

A paraván előtt és mögött

— adta elő műsorát múlt szombaton a Közgáz Klub keretében Domonkos Béla, a Bábszínház művésze.

— Hogyan készül egy ilyen összetett műsor, amelyet itt láttunk most, amelyben jól megfér egymásmellett a népköltészet, Örkény és egy beat-paródia?

— Ennek a műsornak a magva egy olyan irodalmi összeállítás, amellyel először bábozóknak, mint előadó lép-tém fel. Később úgy éreztem, hogy egy ilyen vidám irodalmi összeállítás sokkal színe-sebbé, érdekesebbé lehet tenni, ha egyes részeket bábokkal adok elő. Nagy előnyét látom az ilyen előadásnak abban, hogy látványban többet tud nyújtani a közönség.

— A Bábszínház produkcióinak nagy része gyermeknek készült. Nem lenne-e szükség több felnőtt előadásra?

— Nehéz dolog ez. Egyrészt a felnőtteknek szóló bábozásnak nincsen kialakult formanyelve és nincsen irodalma sem. Másrészt nálunk Magyarországon az érdeklődő közönség is egy elég szűk réteg-ből áll. Külföldön a bábozás-

nak jobb és nagyobb hagyománya van. Sok kis bábogyűt-tes alakult, és ezek sikeres produkcióiból létrejött egy érdekes, sokszínű bábvilág.

— És itthon?

— Tulajdonképpen hagyományok nélkül születtek a pesti Bábszínház ilyen irányú próbálkozásai. Ezeknek általában szép sikerük volt, mint például a Szentivánéji álomnak, vagy a Bartók- és a Stravinszki-balettnak. Az előadások sikere alapján mondhatom, hogy most nálunk Európa egyik legszínvonalasabb báb-együttese van. Ezt bizonyítják a nemzetközi elismerések is.

— Nagy előrelépés az együtt-tes életében a most átadott új színház.

— Igen, ez nagyon sokat jelent, jobbak a technikai feltételek és többen nézhetik meg előadásainkat. Ez persze a felnőttelőadásoknál is sokat számít, de még nagyobb a jelentősége annak, hogy most már 350 gyerek nézheti végig egy-egy műsorunkat. Mert végül is fő feladatunk a gyermekközön-ség igényeinek kielégítése. Nagyon-nagy öröm a kicsiknek játszani.

Hann Péter

Új egyetemi tanárunk

Interjú Erdei Györggyel

Erdei György, a politikai gazdaságtan tanszék oktatója november óta egyetemi tanár. Kinevezése alkalmából interjút készítettem vele, amelyben egy új egyetemi tanár bemutatása mellett választ kerestem néhány p- oktatással kapcsolatos kérdésre is.

— Tanár úr a vezetője a pg. tanszék kutatócsoportjainak egyikének. Mi a kutatócsoport profilja? Milyen témával foglalkozik?

— A csoport néhány éve alakult. „Hatékony-ság és gazdasági szerkezet” címmel. Ez az átfogó téma több kutatási irányt foglal magában. Többek közt vizsgáljuk a hatékonyság tartalmával és mérésével kapcsolatos kérdéseket, a gazdasági szerkezet aspektusait: a termelési, elosztási, forgalmi és fogyasztási szerkezet összefüggéseit. Kutatjuk azt is, hogy milyen hatást gyakorol a személyes fogyasztás mennyiségi és strukturális változása a népgazdaság termelési szerkezetére; foglalkozunk a szocialista fogyasztási modell egyes kérdéseivel.

Az én részterületem a népgazdaság szerkezetének, az egyes szerkezeti elemek kapcsolatának tanulmányozása. E vizsgálatokban megkíséreltem új módon ábrázolni a termelési szerkezetet az ún. blokk szerkezet skiján. Megpróbálom egy-két mondatban elmagyarázni a lényegét. Tervező munkánkban a strukturális fejlesztés közvetlenül nem az ágazati arányok változására irányul, hanem inkább bizonyos termékcsoporthoz létrehozó tevékenységi láncolatok közti kapcsolódások megközelítésére, függetlenül attól, hogy a tevékenységek egy-egy részét mely ágazatokban fejtik ki. Az ún. blokk szerkezet a termelési struktúra egy vetülete. Ilyen blokk például a beruházási, az infrastruktúra és a fogyasztási blokk stb.

A blokk szerkezet változásainak vizsgálatán keresztül próbáljuk megközelíteni a termelési struktúra és a gazdasági egyensúly kölcsönhatásának problémáját is.

— A kutatás még nem fejeződött be, de valószínűleg születtek már részeredmények. Tájékozódhat-e ezekről a szakemberek és más érdeklődők?

— A legutóbbi két egyetemi tudományos ülészkon tartott előadásaimból többen ismerhetik a témát. Rövid tanulmány is megjelent már erről egy szovjet és magyar szerzők által írt gyűjteményes kötetben. Most írok könyvet „A gazdasági szerkezet és változásának egyes kérdései” címmel, amely a jövő évben készül el.

— Mit jelent önnek a kutatócsoport vezetői megbízatás? Egyáltalán, hogyan működik a csoport?

— Az én feladatom a meghatározott kutatási irányokban folyó munka segítése, ellenőrzése és koordinálása. Ez megköveteli a rendszeres informálódást a kutatások eredményeiről. Menet közben is átolvasom a munkákat, megjegyzésekkel látom el. A csoport mindig megvitatta az egyes elkészült, vagy esetenként a részben elkészült anyagokat is. Ezek a viták részei a szakmai eszmecsereinek és fontos eszközei egymás segítségének és formálásának is. Ezenkívül a kutatócsoport a tanszéki munkával összefüggő egyéb feladatokat is ellát, pl. figyelemmel kíséri a csoport tagjainak oktató-nevelő munkáját, véleménynyilvánítást kérdezőkészekben stb.

— Hogyan tudja kutatómunkájának eredményeit az oktatásban felhasználni?

— A kutatási területem viszonylag kis része a II. éven oktatott pg- anyagnak, így főként a szocialista újratermelés témakörből tartott előadásaimban tudom hasznosítani a kutatási eredményeket. Amikor saját témámból tartok szakszeminariumot, spec. kollégiumot, akkor jóval nagyobb terjedelemben és mélyebben tudom felhasználni az oktatásban a kutató munkám eredményeit. Ezekben a foglalkozásokon gyakran nem már megoldott problémákat, hanem olyan válaszra váró kérdéseket vetek fel, amelyek nekem is problémát okoznak. Így az órán együtt gondolkodunk a megoldásról és ez számomra is adhat újat. Természetesen az ilyen fajta együtt-munkálkodás sikere a hallgatók érdeklődésétől, felkészültségétől, aktivitásától is függ.

— A politikai gazdaságtan nem lezár, hanem dinamikusan fejlődő tudomány. Egyik évről a másikra változik. A tételek korrigálásán túl új összefüggések fogalmazódnak meg. Ezek nem egy pillanat, hanem a szakemberek közötti hosszabb vita eredménye. Gyakran találkozunk az a jelenséggel, hogy az egyes szocialista országok politikai, gazdasági életében különböző, egymástól bizonyos mértékig eltérő elvek fejlődnek ki. Mégis a szoc. pg. tankönyvünk többnyire lezár, problémamentes anyagot tartalmaz. Nem kellene-e ezeknek a problémáknak hangot adni a tananyagban? Nem ad-e a tankönyv szűk, egyoldalú ismeretanyagot?

— Abból következően, hogy szocialista társadalmi-gazdasági valóságunk és a róla alkotott ismereteink az idő folyamán változik, tökéletesedik, a szocializmus politikai gazdaságtana sem tekinthető természetesen lezárt tudománynak. De a politikai gazdaságtanra sem az jellemző, hogy benne minden változik, minden átalakulásban van, hanem, hogy maradó alapfolyamatokat, összefüggéseket, törvényeket fogalmazz meg. Következésképpen elsőrendű feladat, hogy a tananyagban fejeződjének ki a politikai gazdaságtan tartós és általánosítható elméleti alapjai. Ezek az elméleti alapok érvényesek valamennyi szocialista országra nézve. Emellett tagadhatatlan, hogy a szocialista országokban mind a közgazdasági nézetekben, mind a gazdaságpoliti-

kában bizonyos területeken különbségek vannak. S itt kapcsolódom ahhoz a megjegyzéséhez, hogy a szocializmus politikai gazdaságtana problémamentes anyagot ad. Úgy vélem, az igény, hogy a különböző nézetekről, e tudományágban folyó vitákról és a gyakorlatról a jelenleginél jobb áttekintést adjunk — jogos. Ez részben megvalósítható a különféle szóbeli közlési formákon keresztül, de a tankönyvben is. Az természetes, hogy mindkét közlési formában a Magyarországon folyó elméleti felfogások és gyakorlat ismertetésére nagy figyelmet kell fordítani. De a többi szocialista ország felé történő mélyebb és sokoldalúbb kitekintés lehetőségét nyújthat nemcsak az elvekben és a gyakorlatban meglévő különbségek feltárására, s ebből számunkra is bizonyos következtetések levonására, hanem arra is, hogy jobban megvilágítsuk a szocializmus politikai gazdaságtana alapjainak általános érvényét. Ez azonban nem könnyű feladat. Folyamatos tananyagfejlesztő munkánk során csak fokozatosan végezhető el.

A politikai gazdaságtan oktatásával kapcsolatos bírálatok eljutnak a tanszékhez. Bár idén megjelent az új, átdolgozott szoc. pg. tankönyv, már jó ideje foglalkozunk továbbfejlesztésével, módosításával. Véleményem szerint egész tanszéki munkánknak még inkább a középpontjába kell állítani a tudományos kutatómunkán alapuló tananyagfejlesztést, amely számomra is elsődleges feladat.

— Milyen lehetőségeket nyújt a kutatócsoport a pg-vel mélyebben foglalkozni kívánó diákok számára?

— A kutatócsoportoz diákok is kapcsolódhatnak. A kutatócsoport több tagjához tartozik 1–2, az adott téma iránt érdeklődő hallgató. Az ő munkájukat is úgy kezeljük, mint a csoport oktatóit. Eredményeiket egyénileg, vagy közösen megbeszéljük. Ezt az utóbbi lehetőséget azonban jobban ki lehetne használni. Hasznos, ha ezeket a hallgatókat meghívjuk a kutatócsoport azon megbeszéléseire is, ahol nem az ő munkájukkal foglalkozunk, amire már volt példa. Azt meg kell jegyez-nem, hogy valamelyest tovább kívánjuk bővíteni azon hallgatók számát, akik tudományos munkájukban a csoporttal kapcsolód-nak, akik vállalják az ezzel járó erőfeszíté- seket, lelkesek.

— A tanár úr az oktató- és kutatómunka mellett jelentős társadalmi munkát végez, hiszen másfél évtizedig párt-vegrehajtóbizottsági tag volt, egy időben szervező titkári funkcióit teljesítette, jelenleg is pártbizottsági tag. Hogyan lehet, illetve lehet-e a három területet összeegyeztetni?

— Időben elég nehéz megoldani ezt, időhiánnyal küszködöm, amióta a tanszékem dolgozom. Úgy érzem, ez az oka annak, hogy a kutatómunkám a másik két területhez képest kicsit hátréba szorult. Mégis, véleményem szerint mindháromnak együtt kell érvényesülnie, hiszen ezek a területek tartalmaznak összefüggéseket. Már korábban szóba került kutató- és oktatómunkám szoros kapcsolata. A társadalmi munkám az oktatásban annyiban segít, hogy közelebb hoz a diákokhoz, a fiatal oktatókhoz. Egyes szakmai kérdésekben is biztonságosabban tudok állást foglalni. Másik oldalról pedig oktatói, kutatói tapasztalataimat nem egyszer hasznosítom társadalmi munkámban. Ez utóbbira jó példa a pártbi- zottság részére készített előterjesztés, amely a tananyagok politikai, ideológiai tartalmát vizsgálta és még egy régebbi vizsgálat a hallgatók ideológiai, politikai felkészültségéről, ahol elsősorban oktatói, nevelő munkámra támaszkodhatam.

— En az igen nehezen tudom elképzelni, milyen szempontok szerint, hogyan zajlott le a mintegy 20 tantárgy tananyagának ideológiai-politikai tartalmának vizsgálata. Mit jelentett ez a munka és milyen eredmények születtek?

— Kb. 30–35 oktató vett részt a munkában. Minden vizsgált tárgyat jegyzeteit elolvastuk, egy-egy anyagot ketten bíráltak és így elég fáradságos munka eredményeként állt össze a kép. Az anyagok bírálata több, előre kidolgozott szempont alapján történt. Például kutattuk, hogy az egyes tárgyak hogyan tárgyalják a terv és piac kapcsolatát; hogyan bírálják a polgári nézeteket; hogyan mutatják be a szocialista és tőkés integrációt; hogyan foglalnak állást pl. a fogyasztói társadalom kérdésében. Elemzésünk kimutatta pl., melyek azok a lényeges kérdések, amelyeket az egyes tanszékek eltérő tartalommal tárgyalnak nem egyszer oly módon, hogy még csak nem is utálnak arra, hogy az egyetemen más felfogás is van a szóban forgó kérdésben. A tananyagok tartalmi összehangolásáról határozott született, több tanszéknek egyes kérdésekről tanszékek közötti vitákat javasoltunk, hiszen az eltérő nézeteket nem lehet határozottakkal megváltoztatni.

— Utolsó kérdésem jellegében kicsit eltér az előzőektől. A sok munka mellett lehetséges-e a ki- kapcsolódás?

— Ha komolyabb szakmai problémám van, nem tudok tőle szabadulni, a gondolataim, bármit is teszek, akörül forognak. A politikai, közéleti problémákat is hazaviszem. De ezeken túl is kevés a szakmatól teljesen el- való szabad idő. Minden hétvégére marad, egy-két cikk, vagy belső anyag elolvasása, ami vagy közvetve, vagy közvetlenül kapoc- solódik a munkámhoz.

— Köszönöm a beszélgetést. Sok sikert kívánok a továbbiakhoz.

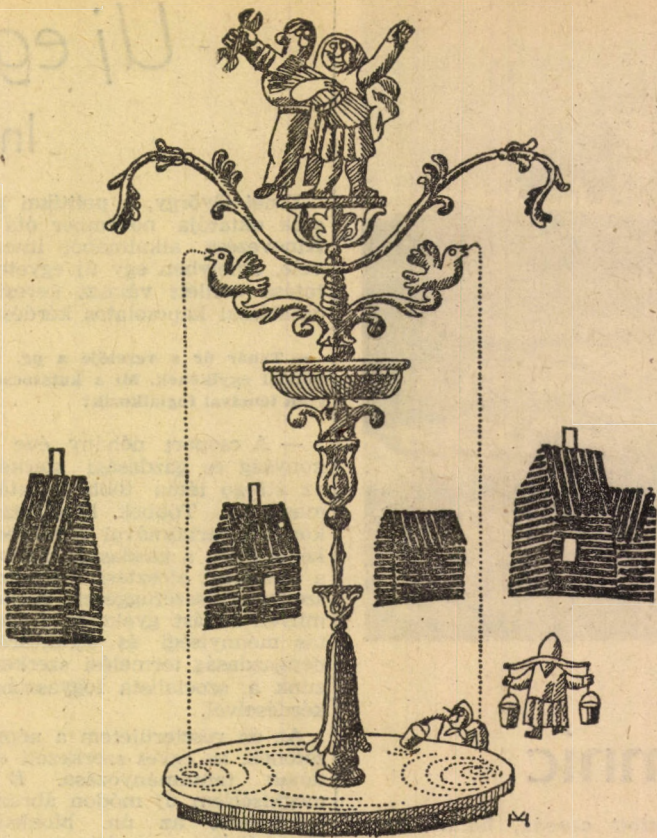
Széney

HUMORZSAK

Hi-birdetéseik:

Léggömbfoltozást vállalok. „Tök Hü Ye 00”.
Fénykorában levő nadrág sürgősen eladó. „Topi DIVAT 056”.
Keresek valakit, aki feleségem hült helyét felmelegítené. „Fázom 18”.
C-filmes fényképezőgéphez fényzűrő eladó. „AB 007”.
Folttisztítást vállalunk. „AB bizottság 174”.
Anyósomat, társaság hiányában összehoznám bérnyílással. „Megegyezünk”.

Dunára néző, 40 éves feleségemet elcserelném két 20 évesre. „Örökifjú”.
Hálás és forró köszönetemet szeretném átadni — ez úton is — mindazoknak, akik szeretett anyósom halálában valamit is segítettek. „A HÁLÁS VÓ”.
Vén kecske maximált áron sőt nyalna. „10 000 Ft”.
Germicid kúpot Fiat Coup-ra cserélnék. „Naiva 17 846”.
Szex-partihoz társakat keresek. „Sok jó ember kis helyen is elfér!”
Hírdetéseket felvette: —el—

Szómagyarázat

abroncs arckrém ápolóóó áramkák bakelit barikád blokáó

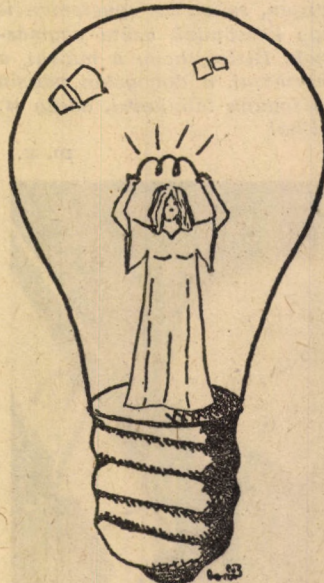
cinóber elmerengés én fogó-kúra gallér hőember horgászbot kedveském kompakt magnitudo masször murva

Newton papi pizsama sör szextáns személfelvónó vadász

elvetélt magzat bájpástétom lázfelgyeóó konnektor kiváló apaállat juhúróóó

B. L. egyetemista 3 konyak utáni tevékenysége felsőfokú egérhang agyarázkódás egy darab mi hájagyomány francia véna téllbáb pontyosvessző hízelgő spion meztelen átkelőháó nemzőképes férfi dörzsfőnök gyenge erkölcsű kavics új hanglemezyár heverenda kalászlé ellenkező nemű szórakozó partner más néven: hóhér

felhergelt kártyalap (magyarra: —el—)

HÍREK

Tamás az MSZMP KB-tól, aki „Nyugati propaganda Magyarországon” címmel tart előadást.

Február 11-én, pénteken 19 órakor Sci-fi a klubban, Kuczka Péter előadásával.

Február 12. Szombat esti KÖZGÁZ-klub programja: V '73 és a Nautilus együttes és Cintula discó.

A II. előadásban a Gépfolk együttes, majd a „Foglalkozás: riporter” című film vetítése.

Február 17-én a Pálvax műsorán Romániával kapcsolatos kérdésekről lesz beszélgetés.

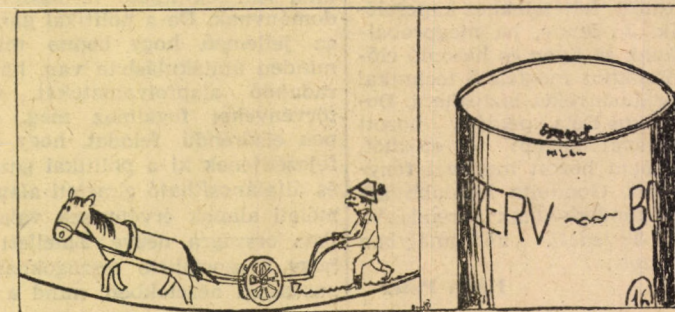
Február 19. Szombat esti KÖZGÁZ-klub programja: M 7-es és a Beatrice együttes. A discós változatlanul Cintula.

A II. előadásban Alfonzó műsora, 11 órától a „Madáríjlesztő” című film vetítése.

A február 16-1 JAZZKLUB vendége (19 órától) a Csik-Fogarassy-Jávori trió.

A január 31-február 2-á között megrendezett klubtáborban értékelte a vezetőség az első félévben végzett munkát. A várakozásnál jobban sikerült a „Jazz klub” és a „Polvax Teaház”. Jól sikerültek az „Elsős klub” és a szombat esti „Közgáz klub” rendezvényei is, de vannak még részterületek, ahol a vezetőség szeretne előbbre lépni. Az elsős klub befejezte munkáját, és átadja helyét aktuális politikai, gazdasági és kulturális műsoroknak. A táborban két fontos elhatározás született: szeretnének beindítani egy négyoldalas klubújságot és létrehozni egy sajtófigyelő csoportot, ahol öt témakörben (természettudományos, gazdasági, társadalmi, politikai és kulturális) kb. 25 újságot figyelnek.

Vona A.

Palánk alatt és pályán kívül

Némethi Gábor III. éves agrárszakos, a KSC NB II-es kosárlabdacsapatának tagja.

— 1965-ben kezdtem a KSI-ben, '73-ban a katonaságnál a Honvéddhoz kerültem, majd másfél év múlva a Közgázhoz. Közben azonban történt egy és más. Gábor az ifjúsági válogatott csapatkapitánya volt, majd a Honvédból — ahol például Gellérttel játszott együtt — bekerült a nagyválogatottba is. Két külföldi túra, tíz mérkőzés a címeres mezben. Mindezek után került sor az újabb átigazolásra...

— A Honvéd az az együttes, ahol a csapatépítés nem a saját utánpótlásra alapoz, hanem az innen-onnan összeverbuvált, kész játékosokra. Kimaradtam a válogatottból, s bár maradtam régi egyesületemnél, de nem foglalkoztak velem különösebben. Az edzéseket is szinte a saját belátásom szerint, a magam szabta mérceinek megfelelően végeztem. Emellett voltak még régebbi tuskék az ifjúságszakból, amelyek szintén a közömbösségre, a játékosok — és ezáltal — maga a sport iránti érdeklődés hiányosságaira mutattak. Ráadásul az egyetem is olyan követelményeket állított elém, amelyeket nem tudtam összeegyeztetni a heti hat edzéssel.

— A „régicdőség” azért biztos mély nyomokat hagyott bennem. Kielégít-e az NB II? Egyszerűen, logikusan és majdnem frázisszerűen hangzott, mégis meggyőzőnek hatott a válasz: — Számomra a kosárlabda mindig is mint játék volt fontos. Itt, a KSC-ben jó az tehát az életében a kosárlabda?

— Itt jut szóhoz a múlt. Nem tudnám, nem is akarom abbahagyni sem az egyetemi évek alatt, és előreláthatólag még sokáig utána sem. Hozzátartozik az élettemhez, igyekszem összeegyeztetni egyéb elfoglaltságaimmal.

Ezeknek az elfoglaltságoknak nagy része közéleti jellegű. Gábor az iparkari KISZ szervező titkára.

— Élspport és mozgalmi munka: kevesen tudják összeegyeztetni ilyen magas szinten. Neked hogy sikerült?

— Azt hiszem, a természetből adódik, szinte magától jött az egész. Nagy hangom van, agilis vagyok, gyorsan megtalálom a megfelelő hangot mindenkivel. Csaknem észrevétlenül, fokozatosan bíztak meg kisebb-nagyobb szervezési feladatokkal a KISZ-en belül. Másodikban pedig alapszervezetem alkalmasnak talált a párttagságra is.

A következő ipar kari párttaggyűlés egyik napirendi pontja: Némethi Gábor tagfelvételi kérelme.

— Mik a terveid az egyetem elvégzése után?

— Úgy érzem, az agrárszakkal jól választottam. Ezen a területen jók a munkakörülmények, a lehetőségek. Közel maradok a természethez a szabadban eltöltött munkával és a sporthoz is.

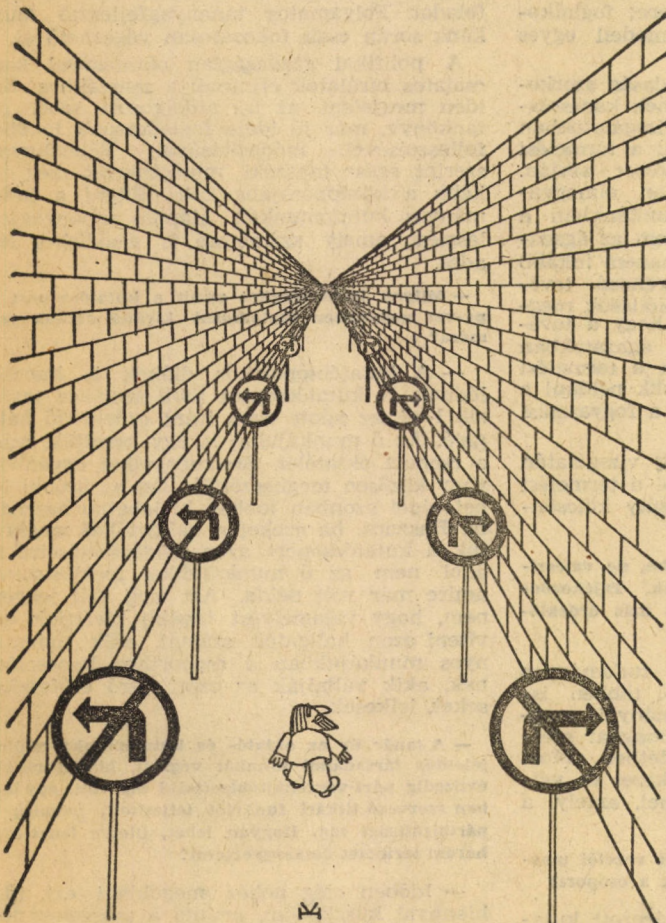
Bár a kosárlabda teremsport, Gábor természetszeretetről magam is meggyőződhettem: részt vett az egyetem lomnici sitáborában.

— Mindenféle sportot szeretek nézni is, csinálni is. A kosárlabda azért áll közelebb a szívemhez, mert — bár a magyarországi teremtviszonyok ezt cáfolják — kimondottan egyetemi sportág. Tárnyilagos szemlélok szerint is nagyobb szerepet kap itt a gyors döntés, a jó helyzetfelismerés, a „gógyi”. Emellett alkatilag is jól megfelel nekem.

Ezt elért eredményei is mutatják, bár a kínálkozó további lehetőségekről korán lemondott. Lehet, hogy ma már sokszoros magyar kosárlabdaválogatott lenne. Válogatott egy olyan sportágban, amely hazánkban jelenleg talán a mélyponton van, ahol komoly problémák merülnek fel, mind a hozzáállásban, mind a vezetésben. Lehet, hogy ezért az eredményért is le kellett volna mondani minden egyébéről, elképzelhetően az egyetemről is, hogy tíz év múlva, kiöregedett sportlóként esetleg keserűen emlékezzen az elszalasztott egyéb lehetőségekre. Így azonban csak hálát érez a sport iránt, mert:

— A sport arra tanít, hogy becsületesen győzzünk, vagy emelt fővel veszítsünk. A sport tehát mindenre megtanít — idézte Gábor — Hemingway szavait.

— Milyen szerepet játszik Lambert Gábor

Elmésgondolatok

1. Az embert a gondolkodásra a munkától való iszony vette rá.
2. A férfiak boldogabbak, mint a nők. Később kötnek házasságot és ezek után hamarabb halnak meg.
3. A vizsga paradox egy oktatási forma: valaki olyasmit magyaráz, amit nem tud — egy olyannak, aki tudja!
4. Aki nem foglalkozik matematikával az bolond. Aki foglalkozik, az előbb-utóbb belebolondul. Tehát nincs kiút az emberiség előtt!

elmélte: —el—

KÖZGÁZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

Megjelenik kéthetenként a tanulmányi időszak alatt

Felölős szerkesztő:

FARKASINSZKY TIBORNE

Szerkesztőség: Budapest IX., Dimitrov tér 2.

Telefon: 174-548

Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII., Blaha L. tér 3.

Felölős kiadó: Csollány Ferenc

77-495 Szikra Lapnyomda, Budapest

Felölős vezető: Roder Imre igazgató